Issued on 24-11-60

Volume : II
No. 4

27th February, 1960
(Saturday)

8th Phalguna
1881 S.E

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY
DEBATES

OFFICIAL REPORT

Part II —Proceedings other than Questions and Answers.

CONTENTS

		Pages
Adjournment Motion		
re: Abnormal rise of prices of foodstuffs,	—Disallowed	[241–247]
Business of the House		[247–249]
General Discussion on the Budget for the year 1960-61	Not concluded	[249–300]

Note – *at the commencement of the speech denotes confirmation not received in time from the Member

THE

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY DEBATES

(Part II—Proceedings other than Questions and Answers)

OFFICIAL REPORT

Forty-first day of the Ninth Session of the Andhra Pradesh Legislative Assembly.

Andhra Pradesh Legislative Assembly

Saturday, the 27th February, 1960.

The House met at Half Past Eight of the Clock.

[Mr. Speaker in the Chair]

QUESTIONS AND ANSWERS

(See Part I.)

Adjournment Motion re :- Abnormal rise of prices of foodstuffs.

మిస్టర్ స్పీకర్ :– శ్రీ విశ్వేశ్వరరావుగారు ఒక adjournment motion ఇచ్చారు—

"The House stands adjourned to discuss the definite matter of urgent public importance, namely, the abnormal rise of prices of foodstuffs in the State thus causing great concern and alarm in the minds of the people, due to the failure of the Government to arrest the rise in prices". అనేది వారిచ్చిన తీర్మానం.

Mr. Visweswararao, will please make a brief statement.

*శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు (మైలవరం):—అధ్యక్షా, మనము స్వాతంత్ర్యం సంపాదించుకొన్నాము. రెండు పంచవర్ష ప్రణాళికలు పూర్తి అయినవి. దేశంలో ఆహార సమస్య పరిష్కారం చేస్తున్నామని అనేక సందర్భాలలో ప్రభుత్వం చెప్పుట జరిగింది. కాని ఈనాడు ఆహారధాన్యాల ధరలు మాత్రం విపరీతంగా పెరిగిపోతున్నవి. పంట రాగానే ధరలు తగ్గుతాయని, పేద ప్రజానీకానికి ఆహారధాన్యాలు అందుబాటులో ఉండే అవకాశం వస్తుందని అనేకసార్లు చెప్పారు. కాని

ఈనాటి పరిస్థితులు అందుకు విరుద్ధముగా ఉన్నవి. సెప్టెంబరు, అక్టోబరు నెలలలో పంట లేనిరోజులలో కన్న ఈనాడు పంటకళ్లాల రోజుల్లో కూడా ధరలు ఎక్కువగా ఉన్నవి. ప్రజానీకం చాల బాధపడుతున్నారు. భూస్వాములనుంచి, 10 ఎకరాలు పైన ఉన్నవారినుంచి పంట కళ్ళాలలో ధాన్యము సేకరించి చౌక డిపోలద్వారా బీద ప్రజానీకానికి అందజేయాలని ప్రభుత్వాన్ని అనేక పర్యాయములు కోరుతూ వచ్చాము. కాని ప్రభుత్వం శ్రద్ధ వహించలేదు. అందువలననే ధరలు విపరీతంగా పెరుగుతున్నవి. ఇప్పటికైనా ప్రభుత్వము భూస్వాములనుంచి ధాన్యము సేకరించి బీద ప్రజానీకానికి అందజేయాలని కోరుతున్నాను

మధ్యప్రదేశ్‌నుంచి 25 వేల టన్నులు ఆహార పదార్థాలు రాబోతున్నవని చెప్పారు. వెంటనే తెప్పించి అన్ని పట్టణాలలో చౌక డిపోలు పెట్టి అవుసరమైతే మేజరు పంచాయితీలలో కూడ చౌక డిపోలుపెట్టి బీద ప్రజానీకానికి చౌక ధరలకు బియ్యము అందజేయుటకు ప్రభుత్వం పూనుకోవాలి. ఆవిధముగా పూనుకుంటేనే ఈనాడు ప్రణాళికా కార్యక్రమాలు జయప్రదముగా చేసికొనగలుగుతాము. లేనియెడల ఈ ప్రణాళికలలో వ్యయము ఎక్కువగుచున్నను ఫలితం లేకుండా పోతుంది. ఏదో సందర్భములో ఒక మంత్రిగారు చెప్పారు— చిన్న చిన్న కార్యక్రమాలలో వేలకొలది డబ్బు ఖర్చుపెడుతున్నామని. ఒక బ్లాకులో చిన్న కోళ్ళ పరిశ్రమను ప్రోత్సాహించడానికి ఆరువేల రూపాయలు ఖర్చుపెట్టినారంటే దాన్నిబట్టి ప్రభుత్వము ఎంత డబ్బు వృథాచేస్తున్నదీ అర్థము అవుతుంది. ఈ దృష్టితో చూస్తే, ధరలు పెరుగుటవల్ల యితర కార్యక్రమాలు కూడ దెబ్బతింటున్నాయి. కాబట్టి ప్రభుత్వం వెంటనే ధాన్యం ప్రొక్యూర్‌మెంట్ విషయంలో శ్రద్ధ వహించి భూస్వాములనుంచి ధాన్యం తీసుకొని బీద ప్రజానీకానికి అందించుటకు పూనుకొనకపోతే ఆహార సమస్య పరిష్కరించుట సాధ్యము కాదని చెబుతున్నాను. ధరలు పైకి చూస్తున్నవని మంత్రిగారు బడ్జెటు ఉపన్యాసములో అంగీకరించారేకాని క్రిందికి తీసుకురావడానికి మార్గాలు సూచించలేదు. ఈ సందర్భములో ప్రభుత్వ విధానము ఏమిటో చెప్పమని మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

వ్యవసాయశాఖమంత్రి (శ్రీ యస్. రామచంద్రారెడ్డి):— అధ్యక్షా, ఆహార ధాన్యాల హెచ్చు ధరలను గురించి విశ్వేశ్వరరావు గారు అడ్జర్న్‌మెంట్ మోషన్ తెచ్చారు. ధరలు ఎందుకు హెచ్చుతున్నవో, వాటిని అరికట్టుకు ప్రభుత్వం ఏ విధముగా ప్రయత్నం చేయుచున్నదో మనవి చేస్తాను. Fair Price Shops తెరవాలని వారు చెప్పారు. ముఖ్యంగా హైదరాబాదు, సికిందరాబాదు పట్టణాలలో గత సంవత్సరము నుంచి Fair Price Shops తెరవబడి low income వారికి అందజేయబడుచున్నవి. వాస్తవంగా విచారిస్తే ధాన్యం ధరలు పెరిగిపోతున్నా

యనుటకు వేరే కారణములున్నవి. సామాన్యంగా హైదరాబాదులో ఉండేవారు పల్లా బియ్యం రూ. 85, 90 లు పెట్టి కొనుట పరిపాటి అయినది. అయితే ఏ రకమైన బియ్యానికి ధర ఎక్కువ అయినదో తెలుసుకోవాలి. హెచ్చు ధర తెల్ల బియ్యమునకు, సన్న బియ్యమునకు ఉన్నవి. సామాన్య మానవునకు అందుబాటులో ఉండుటకు ఈ Fair Price Shops ద్వారా ముతక బియ్యము సరఫరా చేయబడుచున్నవి. ఆ విధముగా సప్లయి చేయబడే బియ్యము క్వాలిటీ గవర్నమెంటు యొక్క stand specifications ప్రకారము ఉంటుంది. అనగా విటమిన్సు ఏతీరుగా ఉండవలెనో సూచించే standard specification maintain చేస్తూ సామాన్య మానవునకు అందుబాటులో ఉండే కొనుగోలు శక్తి ప్రకారము బియ్యం సరఫరా చేయబడుతోంటే అవి బాగాలేవని అంటున్నారు. తెల్లబియ్యము కావాలి, పూర్తిగా సన్నబియ్యము కావాలి, ధరలు తగ్గాలి అంటే అది ఏమంత సమంజసమో, ఏతీరుగా సాధ్యమవుతుందో ఆలోచించాలి. తెల్లబియ్యము, సన్నబియ్యము, తింటే బాగుంటుందనుకునే ప్రతి మానవుడి మనస్తత్వములోను మార్పు రావాలి ఆ మార్పు వస్తేనే సామాన్య మానవునకు బియ్యం అందుబాటు చేయుటకు ప్రభుత్వం పూనుకొంటుంది గాని, బాగా తెల్లబియ్యం, సన్నబియ్యం తినేవారికి ఆ బియ్యం Fair Price Shops పెట్టి ఏ తీరుగా సప్లయి చేయాలనే ఆలోచన ప్రభుత్వమునకు లేదు. సామాన్య మానవునకు ఏతీరుగా బియ్యం అందజేయాలనేది ఆలోచించి గత సంవత్సరం నుంచి ఈ జంట నగరాలలో Fair Price Shops పెట్టి సరఫరా చేస్తున్నారు. కాని ఈ shops లో ఎంత off take ఉండవలెనో అంత ఉండుటలేదు. తెల్లబియ్యం, సన్నబియ్యం తినేవారు ఆ బియ్యం ధరలు తగ్గాలని ఆందోళన చేస్తున్నారు. వారి విషయం కాకుండా, సామాన్య మానవునకు బియ్యం సరఫరా చేసేందుకు ఇతర పట్టణాలలో కూడ అవసరాన్ని బట్టి ఏతీరుగా Fair Price Shops పెట్టవలెనో ఆ తీరుగా ప్రభుత్వం ఏర్పాట్లు చేస్తున్నది.

మనరాష్ట్రం ఆహారధాన్యాలలో మిగులు రాష్ట్రమని అనుకొంటున్నాము. కాని నా అభిప్రాయము అది కాదు. కేవలం మన ఒక్క రాష్ట్రం దృష్ట్యా మాట్లాడితే లాభం లేదు. ఒక జోనులో మన రాష్ట్రం మిగతా రాష్ట్రములతో కలసియున్నది. కనుక మొత్తము జోనులో సర్‌ప్లస్ ఉన్నదా, లేదా, విచారించాలి. అట్లా చూస్తే నామినల్ గా, మార్జినల్ గా, సర్ ప్లస్ గా ఉన్నాము. మనది మిగులు రాష్ట్రమయినా మనం ఉన్న జోనులోని మిగతా రాష్ట్రాల సంగతి కూడ చూచినప్పుడు ఇది కేవలం మిగులు రాష్ట్రమని చెప్పుకొనుటకు అవకాశం ఉండదు. ధరలు గత రెండు, మూడు సంవత్సరములకంటే పెరుగుతున్నవని అంటున్నారు

దానికి కారణాలు విచారించుదాము. గత సంవత్సరం ధరలు పెరిగాయి. Lean months వచ్చినప్పుడు ధరలు పెరుగుటకు అవకాశాలు ఉంటాయండి రైతులు స్తోమత పెరిగినందున hoarding capacity ఎక్కువ అయి ఆ విధంగా hoard చేస్తున్నారు. గత సంవత్సరం కేరళకు ఎగుమతి చేశారు. ఈ సంవత్సరం చూస్తే మనరాష్ట్రం నుంచి ఇతర రాష్ట్రాలకు ఎక్కువ పోవుటలేదు. Hoarding capacity ఎక్కువైనప్పటి నుంచి పాత ధాన్యం నిలవ ఉంటున్నది. గోదావరి, కృష్ణా, గుంటూరు జిల్లాలలో గత సంవత్సరం ధాన్యం నిలవ ఉన్నది.

ధరలు పెరుగుతాయి, ధరలు పెరిగినప్పుడు అధికలాభాలు సంపాదించవచ్చునని పెద్ద పెద్ద భూస్వాములు వగైరా వారు నిల్వలుచేస్తున్నారు. కొంతమంది వ్యాపారం చేసేవాళ్లు కూడ అతిరుగా నిలవచేస్తున్నారు. మన రాష్ట్రంలో 9 జిల్లాలో అమలు జరుగుతున్న rice control order లో అనేక లోపాలు ఉన్నాయి. వాటిని సరిదిద్దాలని ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. ఇది ఏర్పాటుచేసిన జిల్లాలలో contiguity లేదు. ఉదాహరణకు వరంగల్ జిల్లాలో Rice Control Order పెట్టారు. కరీంనగర్ జిల్లాలో control లేదు. ధరలను పూర్తిగా అదుపులో పెట్టాలని అక్కడ ప్రయత్నంచేస్తే వరంగల్ మార్కెట్ పూర్తిగా close అయి కరీంనగర్ మార్కెట్‌కు పోవడం జరిగింది. గత సంవత్సరం ఈ విధంగా contiguity లేకుండా ఏర్పాటు చేసినందువల్ల ఉన్న కొద్ది మార్కెట్స్ కూడ పూర్తిగా close అయ్యే అవకాశాలు అతిరుగా ఏర్పడ్డాయి. వాటిని సరిదిద్దాలని కేంద్రప్రభుత్వ దృష్టిలోకి తీసుకురావడం జరుగుతూ ఉన్నది. మధ్యవర్తులు కూడ దీని వమసరించి మూడు, నాలుగు నెలల తరువాత ధరలు బాగా పెరుగుతాయని నిల్వ చేసుకుంటున్నారు. అప్పుడప్పుడు మన zone లో లేని రాష్ట్రాలకు కూడ దొంగరవాణా చేయాలని ప్రయత్నం చేస్తూ ఉంటే check post సిబ్బందిని ఎక్కువచేసి దానిని అరికట్టాలని ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. ఈ మధ్యనే గోదావరి జిల్లాలనుంచి 48 వాగన్లు నిజామాబాద్ జిల్లాకు ఎగుమతి చేశారు. నిజామాబాద్ మన zone లోనే ఉన్నప్పటికీ రైలుద్వారా నిజామాబాదుకు పంపించడానికి అవకాశం లేదు. ఆ 48 వాగన్‌లు సీల్ చేయించి వాళ్ళను prosecution చేయునటానికి [illegible] ప్రయత్నం చేస్తూనే ఉన్నది. [illegible] Bombay కు అప్పుడప్పుడు దొంగరవాణా ద్వారా పంపించడం జరుగుతూ ఉన్నది. దీనిని అరికట్టేందుకు check post [illegible] కల్పించాలని ప్రయత్నం [illegible] ఉన్నది. ధరలు ఎక్కువ [illegible] కొన్ని కారణాలు [illegible] పూర్తిగా [illegible] [illegible]

ఉంటాము గనుక బియ్యం ధరలు ఎక్కువ అవుతున్నాయి. Inflation ను కలుగ జేసే sources ఏవైతే ఉన్నాయో వాటికి కూడ కొంతవరకు కొంతమంది దోహదం యిస్తున్నందువల్ల ధరలు ఎక్కువ అవుతున్నాయి. ఇతర consumers goods. industrial products వగైరాల ధర కూడ పెరిగింది. దానికి దీనికి దామాషా ఏమి ఉన్నదని కూడ ఆలోచన చేయవలసి ఉన్నది అన్నింటి ధరలు ఏతీరుగా పెరుగుతున్నాయో ఆ తీరుగా వే food prices కూడ పెరుగుతున్నాయని ఆ index చూచినట్లయితే మనకు గోచరం అవుతుంది Standards ఏ తీరుగా పెరుగుతున్నాయో ఆ తీరుగానే దీనిలో కూడ మార్పులు వస్తున్నాయి. ఏమైనప్పటికీ సామాన్య మానవునికి అందుబాటులో లేకుండా ధరలు పెరుగుతున్నాయన్న మాట వాస్తవం. వాటిని అరికట్టడానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నం చేస్తూనే ఉన్నది. ఈ మధ్య S.K. పాటిల్ గారు యిక్కడికి వచ్చినప్పుడు వారితో చర్చలు జరిపి ఈ ప్రాంతంలో procurement చేయాలని ఆలోచనచేస్తూ ఉంటిమి. కాని విశాల దృష్టితో విచారించినప్పుడు యితర రాష్ట్రాల కష్టనష్టాలు కూడ చూడవలసి ఉన్నది. ఆంధ్రప్రాంతానికి ప్రత్యేక zone ఏర్పాటు చేయడానికి వీలులేదు అని వారు సెలవిచ్చారు. మన రాష్ట్రం యొక్క క్షేమం దృష్ట్యా విచారించినట్లయితే separate zone పెట్టుకున్నట్లయితే బాగానే ఉంటుంది. ఇతర రాష్ట్రాల క్షేమం కూడ, గమనించి వేరే zone పెడితే బాగుండదు అని వారు సెలవిచ్చారు. రాష్ట్రం యొక్క అవసరాలను తీర్చి హెచ్చుధరలను అరికట్టడానికి Fair Price Shops ను maintain చేయవలసి ఉంటుంది. దానికోరకు కొంత stock కావలసి ఉంటుందని వారితో మనవిచేస్తే first instalment లో మధ్య ప్రదేశ్ నుంచి 25 వేల టన్నుల stock మనకు యిస్తామని అన్నారు. ఇక్కడినుంచి మన అధికారిని పంపించి ఆ ధాన్యానికి మన ప్రాంతంలో consumption ఉంటుందా, దాని quality ఏ తీరుగా ఉన్నది, అవి పరీక్ష చేయించడం కూడ జరిగింది. మూడు, నాలుగు రోజులలో అక్కడ నుంచి ఆ ధాన్యాన్ని తీసుకొచ్చి Fair Price Shops ముఖ్యంగా lean months లో maintain చేయడానికి తప్పకుండా ప్రయత్నం జరుగుతుంది. ఇదేగాక ప్రభుత్వం యింకా చర్యలు తీసుకుంటున్నది. Millers దగ్గరనుంచి ఎంత stock అవసరం అయితే అంత stock తీసుకునేదానికి మనకు అధికారం ఉన్నది. Procurement orders ప్రకారం ఉన్న నిల్వల నుంచి 40% సేకరించడానికి మనకు అధికారం ఉన్నది. ఏ జిల్లాలో నయినా సరే మనం stocks ను సేకరించి సరఫరా చేయడానికి మనకు అధికారం ఉన్నది. ఈ మధ్య Millers తో మీటింగ్ జరిపి ఆ తీరుగా ఏర్పాటు చేయడానికి ప్రయత్నం చేశాము. అన్ని ప్రాంతాల నుంచి Fair Price Shops కావాలని ఏవైతే ఆందోళన జరుగుతున్నదో దానిలో పూర్తిగా వాస్తవం

లేదు. West Godavari, East Godavari districts లో కూడ Fair Price Shops పెట్టాలి అని చెబితే అది ఎంతవరకు వాస్తవమో తామే విచారించాలని మనవి చేస్తున్నాను. Deficit areasలో, పట్టణాలలో ఎక్కడ కొరత ఏర్పడుతుందో అక్కడ Fair Price Shops ఏర్పాటు చేయడానికి ప్రభుత్వం ఆలోచన చేస్తూనే ఉన్నది State trading in food grains అనేది ఈ సందర్భంలో సమంజసమా, కాదా అనేది కూడ ప్రభుత్వం ఆలోచన చేస్తున్నదని మీతో మనవి చేస్తున్నాను. ఇతర consumers' goods, industrial products వగైరాల ధరలు విచారించినట్లయితే వాటి దామాషా ప్రకారంగా food prices అంత హెచ్చుగా కనబడడం లేదు. ధాన్యం ధరలు వచ్చే మూడు మాసాలలో హెచ్చు కావడానికి అవకాశం లేదు. గత సంవత్సరం నిలవలు కూడ తప్పకుండా బైటకు వస్తాయి. ఒకవేళ రానట్లయితే ప్రభుత్వం చర్య తీసుకుని మధ్యవర్తుల దగ్గర ఉన్న ధాన్యాన్ని తీసుకుంటుంది. వ్యవసాయం చేసుకునే వాళ్ళదగ్గర నుంచి సేకరించడానికి provision లేదు. 10 ఎకరాలు, 5 ఎకరాలు ఉన్న వాళ్లు మేము వ్యవసాయం చేసుకునే వాళ్ళము. వ్యాపారంతో మాకు సంబంధం లేదని అంటున్నారు. ఆ lacuna అక్కడ ఉండడం వల్ల దానిసుంచి లాభం పొందుతున్నారు. దానికి కూడ సవరణ తీసుకువచ్చి వ్యవసాయం చేసుకునే రైతుల భూమిని బట్టి సరిగా యింత stocks ఉండాలి, ఇంతకంటె ఎక్కువ ఉండకూడదనే రీతిగా ఏర్పాటు చేయాలని ప్రభుత్వం ఆలోచన చేస్తున్నది. వచ్చే మూడు మాసాలలో ధరలు హెచ్చు కావడానికి అవకాశం లేదు. తప్పకుండా తగ్గుతాయని నాకు నమ్మకం ఉన్నది. ఈ సంవత్సరం కేరళలో కూడ పంటలు బాగానే పండినాయి. అయినప్పటికీ కూడ check posts వగైరా పెట్టి ధాన్యం బైటికి పోకుండా ఏర్పాటు చేయవలెనని ప్రభుత్వం ఆలోచన చేస్తూనే ఉన్నది. కేవలం మన రాష్ట్రంలోనే చర్యలు తీసుకున్నట్లయితే దీనిని పూర్తిగా అరికట్టడానికి అవకాశం లేదు. ఎందుకంటే, కేరళనుంచి గోవాకు కూడ supply అయ్యే అవకాశాలు ఉన్నాయి. అందువలన ఈ zone లో ఉన్న రాష్ట్రాలనన్నిటిని కేంద్రీకరించి ఒక policy ని ఏర్పాటు చేయాలని ఈ మధ్యన కేంద్ర ప్రభుత్వ మంత్రి గారికి వ్రాయడం జరిగింది. ఈ మధ్యన కొన్ని reports వచ్చాయి. కేరళనుంచి గోవా వగైరా ప్రాంతాలకు దొంగ రవాణా ద్వారా పంపబడుతున్నాయని వారి దృష్టికి తీసుకువచ్చాము. తగిన చర్యలు ప్రభుత్వం తీసుకుని హెచ్చు ధరలను అరికట్టడానికి ప్రయత్నం చేస్తుంది. సామాన్య మానవునికి అందుబాటులో ఉండే తీరుగా ఏర్పాట్లు చేస్తుంది. సన్న ధాన్యం, తెల్ల ధాన్యం కావాలనే వాళ్ళకు ప్రభుత్వము ఏమీ చేయలేదు. చేయడానికి వూనుకోదు. సామాన్యమానవునికి అందు

జాటులో ఉండే తిరుగా ప్రభుత్వం తప్పకుండా చేస్తుందని మనవి చేస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ :- Special urgency వున్న question కాదు యిది. మామూలు పాలసీయే ప్రభుత్వంవారు ప్రయత్నం చేస్తామని హామీ యిచ్చారు. అంతేగాక, బడ్జెటుపై చర్చలో కొన్ని విషయాలు చెప్పవచ్చు కనుక ఈ adjournment motion ను నేను disallow చేస్తున్నాను

BUSINESS OF THE HOUSE

మిస్టర్ స్పీకర్ :— మొన్నటి Business Advisory Committee లో సభ యొక్క కార్యక్రమము నిర్ణయించడమైనది. సభ్యులకు circulate చేస్తున్నారు అనుకుంటాను.

మార్చి 2,3 తేదీలలో "Heads of State, Ministers and headquarters staff, State Legislature; Administration of justice; Police" డిమాండులు తీసుకుంటాము.

మార్చి 4,5 తేదీలలో- 'Land Revenue; District Administration; Compensation to Zamindars" డిమాండులు తీసుకుంటాము.

మార్చి 7వ తేదీన- 'Forest Department; Fisheries, Animal husbandry, Capital outlay on Forests- డిమాండులు తీసుకుంటాము.

మార్చి- 8,9వ తేదీలలో- 'Local Administration; Community Development Projects యొక్క డిమాండులు తీసుకుంటాము.

మార్చి, 10వ తేదీన 'Cooperation' డిమాండు తీసుకుంటాము.

మార్చి 11వ తేదీన- 'Medical; Public Health'- డిమాండులు తీసుకుంటాము.

మార్చి 12వ తేదీన- 'Agriculture; Capital outlay on Schemes of Agriculture Improvements & Reseach' డిమాండ్లు తీసుకుంటాము.

మార్చి 13వ తేదీన సెలవు.

మార్చి 14,15వ తేదీలలో- 'Excise Department; Industries, Capital outlay on Industrial Development'- డిమాండ్లు తీసుకుంటాము.

మార్చి 17వ తేదీన- 'Education' డిమాండ్లును తీసుకుంటాము.

మార్చి 18వ తేదీన— 'Civil works' (కట్టడములు), 'Capital outlay on Civil works' డిమాండులను తీసుకుంటాము

మార్చి 19వ తేదీన— Miscellaneous (అవీ, యివీ), లేబర్ మొదలగు నవి యిందులోకి వస్తాయి

మార్చి 21,22వ తేదీలలో— 'Irrigation; Capital Outlay on Multi-purpose River Schemes, Capital outlay on Irrigation— డిమాండ్లు తీసుకుంటాము.

మార్చి 23,24 తేదీలలో— 'హరిజన, గిరిజనుల సంక్షేమము'నకు సంబంధించిన డిమాండు తీసుకుంటాము.

అంతవరకు నిర్ణయించబడినది.

మార్చి 26వ తేదీ మధ్యాహ్నముతో మన కార్యక్రమము ముగియును

మరొక విషయంకూడా Business Advisory Committee లో నిర్ణయించాము అయా డిమాండ్లపై చర్చ 1-30 గం॥ల వరకు సాగుతుంది మరునాడు ప్రశ్నల సమయము అయిపోగానే మంత్రిగారు సమాధానము చెబుతారు. ఎందుకంటే— ఒక రాత్రి మంత్రిగారు తమవుపన్యాసమునకు కావలసిన సమాచారము తెప్పించుకోవడానికి అవకాశము కూడా వుంటుంది.

తరువాత, 1959-60 Supplementary Demands మార్చి 18వ తేదీకి బదులు, 21వ తేదీన ప్రవేశ పెట్టబడతాయి.

ఇదివరకు ఆర్థికమంత్రిగారు ప్రతిపాదించిన నేతిమీద, వెన్నమీద పన్నుకు సంబంధించిన తీర్మానము మార్చి 2వ తేదీన ప్రశ్నావళి ముగియగానే తీసుకోబడుతుంది.

ఈ కార్యక్రమము ప్రకారము తమ చర్చలకు తయారుఅయి రావలసిందిగా నేను తమ ఎదుట చెబుతున్నాను.

* శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య (సత్తెనపల్లి) :— అధ్యక్షా, ఆంధ్రప్రదేశం ఏర్పడిన తరువాత సర్కారు ప్రజలకు కలుగజేసిన సౌకర్యములతో పూరీ పాసెంజరు ప్రధానమైనగా నున్నది. దీనిని రద్దు చేయవలయునని రైల్వే బోర్డువారు ఆలోచిస్తున్నట్లు తెలుస్తున్నది. అందువలన శాసనసభ్యులకు కలిగే యిబ్బందిని గమనించి మన రాష్ట్రప్రభుత్వమువారు కేంద్రమును కోరి ఆ విధముగా రద్దు చేయకుండుటకు ప్రయత్నించవలసిందిగా సభ్యులందరి తరఫున నేను కోరుతున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— నాకు ఆ విధముగా వ్రాసి పంపండి [illegible] చేస్తాము

*శ్రీ జి. రామబ్రహ్మం (పట్టం) :— అధ్యక్షా, మార్చి 28 వ తేదీ ఉగాది. 26 వ తేదిన మన సమావేశము ముగియనున్నది. దూర ప్రాంతముల నున్నవారు ఆ కొద్ది సమయములో తమ ఊళ్లు చేరుకోనడం కష్టము గనుక సమావేశమును 25 వ తేదీతోనే సమాప్తి చేస్తే బాగుంటుందని తమను కోరుతున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— సభా కార్యక్రమ మంతా నిర్ణయమయిపోయింది. ఇప్పుడు అందులో మార్పులు చేయడానికి వీలు లేదు.

General Discussion on the Budget for the year 1960-61

**Sri J. T. Fernandez (Nominated)*:—Mr. Speaker, Sir, I rise to compliment the Finance Minister on the presentation of a second surplus budget. It is a practical utility budget, well-balanced and well-distributed. What is worthy of mention is that during the last four years the revenue has increased from Rs. 38 crores to 82 crores—more than doubled itself, and what is more important is that every bit of that revenue and more has gone towards expenditure for nation-building activities. In these years, i.e. from 1956 to 1961 the expenditure on nation-building services has trebled itself from Rs. 18 crores to Rs. 44 crores. That means that 54% of the State's revenue is now being spent on nation-building services. The principle expenditure is on Education which is Rs. 15½ crores or 1/5th of the whole revenue of the State. Add to the revenue expenditure of Rs. 44 crorers, Rs. 32½ crores on Capital Outlay and we have Rs. 76½ crores spent on nation-building activities. These figures give the lie to the opposition criticism that nothing is being done for the poor. All these allocations go for the poor millions. Upto the year ending 1960-61 the State would be spending Rs. 163 crores from Revenue and Rs. 134 crores as Capital Outlay, i.e. nearly Rs. 300 crores for nation-building activities. The figures tell their own tale. I need say no more.

I shall now indulge in a little criticism. I note that there is a special provision of Rs. 10 lakhs for Harijans and for educational facilities to other than those in the category of backward classes, economically backward boys and girls. This is to the good, but I would remind the hon. Finance Minister, as I said last year, that among those classes should be considered the Anglo-Indians. There are quite a number of poor Anglo-Indians today who need assistance. I would make it positively clear that I do not wish to claim any concessions for the Anglo-Indians, as there are to the backward classes, as Anglo Indians are not backward in literacy or in culture, but there are quite a number of Anglo-Indians who are definitely poor and are unable to continue their education. Therefore, I shall be very grateful to the Finance Minister if he will give special consideration to the Anglo-Indians in this special grant of Rs. 5 lakhs. I notice also that a provision has been made for 5 lakhs of rupees to be given as loans to deserving children who are not able to prosecute their professional studies in colleges. I trust that this boon will be extended also to the Anglo-Indian boys and girls.

I would very much have liked to dwell further on many aspects on the Finance Minister's budget but I have got a special duty to perform to-day on behalf of my community- the Anglo-Indian community. I take this opportunity Sir, to make a representation to the hon. Members of this House to support the demand that has been made by the Anglo-Indians all over India for the continuance of the educational concessions which were given under Articles 336 and 337 of the Indian Constitution. It may be necessary to recall Sir, that wise and able Statesman late Sardar Vallabhai Patel recognised that this ultra-microscopic community - the Anglo-Indian community, could not survive unless it was protected. He meant that as a permanent act of grace from the majority community to this smallest minority community. A period of ten years was tentatively fixed, but unfortunately, experience has shown that within

se 10 years, the Anglo-Indian community has not been e to become self-sufficient in the matter of education l the number of children is growing and therefore the ed for supporting these young boys and girls to get on ir feet is urgent and necessary. I am aware Sir. that re is considerable prejudice against the Anglo-Indian cause he claims English as his mother-tongue and haps to adopt western habits and manners.

Mr. Speaker :—No, not now, That was before Independence. Now you are one with us. Then we had prejudice ainst Englishmen and now we have settled down and are nking in the proper lines and you are as dear to us as aslims, Harijans and others

Sri J.T. Fernandez:—I thank you Sir, most heartily for this ble assurance. It is very gratifying to feel that we are our own country and among our own community. India loud in the counsels of Nations for safe-guarding the ghts of the smallest minorities. Here in India unfortunay that feeling has grown and it may not be known to the ouse here but is evident in northern India where there is a stinct hostility to the granting of these concessions. That why I am making this appeal to this House It is necesry from every point of view that positive help should be ven to this minority community to preserve its language d culture This is a right that was guaranteed by the mmission for Human Rights. This is a right which has en guaranteed to us in the Indian Constitution and unless ticle 337 is amended to allow the grants and concessions continue for another 10 years, we shall find ourselves in oad way. I therefore appeal to the hon. Members of this ouse to support the move made by the Anglo-Indian leaers to obtain the consent of the Government of India to e amendment of this Article. I shall, at a later date, if cessary take your leave to move a resolution on this atter. I will not take up much more of your time. I am ateful for what has been done to the Anglo-Indian mmunity. I would like to express my gratitude for the fact

that during this year the Finance Minister and Minister for Education have been good enough to extend to the Anglo-Indians of Telangana the concessions hitherto allowed only in Andhra This is a great boon to us and some 400 children of the Anglo-Indian community in Telangana have been benefited. At the same time, Sir, I would like to draw attention of the Hon. Chief Minister and the Members of his Cabinet to the fact that the Christians are feeling themselves subjected to a lot of interference in the management of their educational institutions and in the practice of their religious education. I know that at the top level, Government and Ministers are very tolerent and generous towards the Christian community, but unfortunately when the orders are passed on to a lower level, some subordinate officer interprets the orders not in the spirit in which they were intended but to the detriment of the management. Christian Mission schools all over Andhra Pradesh are now being subjected to a lot of interference. I shall refer to this later when I deal with the Education Demand but I would merely wish to draw the attention of the Government for greater tolerance and sympathy to the Christian community. Thank you Sir.

Sri Gopal Rao Ekbote (High Court):— Mr. Speaker Sir, the budget discussion is one of the very few occasions provided to us to talk on any subject which we like, and, as somebody has put it, from cabbages to the King can be discussed on such occasions. I have therefore decided to touch some of the important points although they may not be related *inter se*.

First of all, I just want to reiterate my demands which I have been making for the last 2 or 3 years on this occasion. I had made a request for the introduction of prohibition in this part of the State, and I would like to reiterate it again and request the Government to end this one-third wet and two-thirds dry anamoly as early as possible.

The second request which I have been making was for the constitution of a Law Commission for the State and I find my argument has been further strengthened now by the very strong recommendation made by the Law Commission in their very valuable report. We have, Sir, very peculiar circumstances in our State. In former Hyderabad State in olden days we used to legislate in Persian. It was then followed by Urdu legislation and from 1950 onwards we have English and in between these three languages, we have the Original Act in Urdu and all amendments in English and therefore this has created a lot of confusion in the legal field. In order to remove this anomaly and in order to integrate the laws of the two parts of the State, it has become absolutely necessary to constitute a Law Commission to go into this question. Another thing which requires the constitution of this commission is that, it has also been found during the 12 years that some provisions which we had framed before the inauguration of the Constitution have been found to be not in consonance with the Provision of the Constitution. It is therefore necessary to bring them in accordance with the Constitution. The third equal and important reason why this Law Commission is necessary that we find High Courts and Supreme Court some times giving decisions either declaring some provision of this Act *ultra vires* or unfortunately unhappily worded. It is necessary to keep in touch with the recent decisions and amend the law in order to bring that in accordance with the decisions of the High Courts and the Supreme Court. For all these reasons, Sir, I have been requesting the Government to constitute a Law Commission and now the Law Commission has recommended very strongly for the constitution of a permanent Law Commission not only for the Centre but for the States in order to remove all these anomalies.

I have also requested last time for the completion of the geological survey of this State. We have been complaining to a very great extent very correctly that the Centre has not given to us the industries, particularly some of the heavy

industries which we very richly deserve. But our demand will certainly be strengthened if we carry on the geological survey and complete it. It is only yesterday from the Gazette I found that even in the Ceded Districts only 50 per cent of the area has been geologically surveyed and it was really gratifying to note that very rich minerals have been found in that area. I am quite confident that if similar geological survey is carried on and completed in Telangana as well as in Andhra area, we will be able to build up our case for the demand of heavy industries in the Andhra State. I would therefore again request the Government to give very early consideration for the completion of the geological survey. It is not necessary to rely exclusively for that purpose on the Central Government. The State Government also can establish some units to expedite the work and if it is possible-I do not know whether it is or not - but if it is possible to complete the geological survey of some important districts before the framing of the Third Five Year Plan. We will be gaining very much thereby and not losing anything.

Now Sir, I want to discuss this year some of the problems which are agitating the minds of some of the people in the field of education. At the outset I must express our gratitude and the University should feel grateful to our Finance Minister for the provision of Rs. 4 lakhs as an *adhoc* grant to the Osmania University. One thing, however, I wish to bring to his kind notice is with regard to the revision of block grant. I may tell the House that it is only in 1949 or 1950 that the block-grant was fixed, keeping in view the requirements of the Osmania University then existing. But since then a phenomenal expansion has taken place. Many new departments have been opened, new colleges have been opened and the educational expansion both in quality and quantity has gone up tremendously. It is therefore necessary to revise the block grant and bring it in tune with the present day requirements of the Osmania University. I am confident the Finance Minister will be sympathetic and do the needful in this matter.

The next point pertaining again to the finances of the Osmania University is the constitution of the Endowment Fund. You are aware Sir, that all these old Universities in India have their own Endowment Funds which lend not only to the stability but assures the steady and continuous progress of the Universities. But unfortunately, the Osmania University has no permanent fund to fall back on. Therefore, it is necessary to constitute an Endowment Fund and I request the Government to start that Endowment Fund with a munificient grant towards that fund.

One thing which I want to bring to the notice of this House is the immediate requirement of the post graduates in the field of education. During the last few years we have found that we have introduced the Multi-purpose High Schools with diversified courses in almost all the districts, although they are few, but the process of converting the secondary schools either by upgrading them into higher secondary or converting them into multi-purpose high schools with diversified courses has given rise to a demand for many post-graduates in various subjects. Experience has shown that although in Public Administration and Politics or languages M.As., are easily available, but in subjects like English, History, Geography and the subjects of all Sciences, M.As., and M.Scs., are not available. It is therefore necessary to expand the post-graduate teaching at the University level. I was told that an attempt is being made to take over the Nizam College by the Education Department and then start some post-graduate training there. May I request the Government to drop that idea altogether as it is not possible or feasible or advisible for the Education Department to get interested in the post-graduate training. On the other hand, it would always be advisible and in consonance with the various recommendations made by the Education Commissions so far that the post-graduate teaching and research work should be the exclusive concern of the Universities. Therefore, instead of taking over the Nizam College or any other constituent college belonging to the Osmania University, it is advisible and immediately

necessary to render sufficient help to the Osmania University and expand at the University Campus level the post-graduate teaching. Similarly the Evening College or some other colleges should be allowed to conduct post-graduate teaching in certain specified subjects. It is of course necessary to keep in view that wherever there are no labòratories or libraries sufficient enough to cater to the requirements of the post-graduate teaching, the M.As., or M.Scs., should not be taught at that level. It is only in the University campus that the post-graduate education in sciences should be conducted with sufficient expansion. But evening college or even some affiliated colleges could be given the facility to conduct the post-graduate teaching in political science or Public Administration and such other subjects which do not require the heavy equipment. Similarly we find that the Government during the last 3 or 4 years have taken over some of the under-graduate colleges in the Telangana area and also are conducting some of the under-graduate colleges in the Andhra area. One thing which I would like to bring to the notice of the Government is the recommendations made by the Calcutta University Commission and repeated in a stronger language by the Radhakrishnan Commission and very recently I wish to bring to your kind notice the recommendations made by the Harward University also, that it is not advisible nor is it in the interests of education that the Education Department should get interested in the higher education. They should cater more in the field of secondary education, primary education or pre-primary education. It is therefore necessary to hand over these colleges to the University with the necessary grants. There are some other colleges which have been started and are not properly functioning in the State. It is necessary also to make some arrangement to shift the administration of these colleges to the Osmania University with the necessary grants and when once we bring all these constituent colleges or affiliated colleges under the patronage of the Osmania University, the academic level and the standard of education is bound to be

upgraded. Therefore the tendency to bring more colleges under the Education Department should be stopped and instead all efforts should be diverted to see that all these private colleges are brought under the University so that the uniformity in education and standards of education could be maintained on an uniform level.

The third point in this connection is with regard to the examination of P. U. C., Intermediate and B. A. What I find is only women candidates and the teacher candidates are allowed to appear privately for Intermediate and B. A. With regard to P. U. C., there does not appear to be any express or specific permission in that respect. What I would request is this; that in order to cater to the full requirements of the candidates, as far as P. U. C. in Humanity is concerned, Intermediate and B. A. in Humanities, Arts and Commerce are concerned, private non-collegiate students should be allowed to appear for the examination. It is not a new suggestion which I an making, because it has already been followed even by a most conservative University like the Bombay University. In every other University I find that the growing demand for higher education could not be met by the constitution of fresh colleges, The only way to meet that requirement is to allow non-collegiate students to appear for the examination privately at least for the P.U.C., Intermediate and B.A.

Similarly, there is another difficulty which is slowly arising. And if it is not properly and immediately met, I am confident that a similar trouble which recently had arisen in the Nagpur University would arise here also That is, Sir with regard to the co-ordination between Multipurpose High School and P. U. C. examinations. You are aware, Sir, that P. U. C. classes are taught by the University whereas multi-purpose high school courses are taught by the Education Department. The curriculum and the syllabus are fixed in the case of multi-purpose high schools by the education department, whereas the syllabus for the P. U. C. is fixed and the conduct of examination is done by the University. In fact,

the students drawn from these two branches are directed towards one end, that is P. P. C. There is necessity to bring co-ordination between these two examinations because it is only from these two sources that the students for higher education are drawn. I would suggest the constitution of a co-ordination Board of the Education Department and the University so that a uniform syllabus may be prepared and the examinations also can be conducted in a uniform method. It will not only bring a uniform level of standard for these students, but it will certainly upgrade the standard also which is absolutey necessary in the case of multi-purpose high schools and P. U. C. I find some anamolies arising from this dual arragement and it is absolutely necessary to remove these anomalies as early as possible.

In this connection, the ceilings fixed for grants-in-aid for private aided schools. have to be removed. These ceilings were fixed at a time when there was not much inclination to allow students to go for higher education and secondary schools also were not over-crowded. Now we find that the ceilings are working contrary to the interests of the aided schools, Therefore, the ceilings fixed for grants—in—aid for aided schools should be removed and thus the natural growth of educational institutions should be ensured.

Another point is with regard to construction of houses for teachers—both in the University sector and High Schools sector. I would lay more emphasis as far as Osmania University teachers are concerned because I was told that there are some schemes in the Osmania University. If these schemes are properly dove-tailed into the low income group housing or middle income group housing of the Central Government and the State Government, I am sure that the great burden which has fallen on the city for houses will be got reduced. All teachers of the University can be allotted houses in the Osmania University. Therefore, I request the hon. Minister for Housing to go into this question and if possible arrange construction of at least 100

houses immediately for the teachers in the campus of the Osmania University, incidentally it will avoid congestion as far as the city is concerned.

Lastly, I want to mention one thing with regard ot Primary Education. I am glad to find that nearly 69% of the amount has been ear-marked to expand the Primary Education facilities for the age-group of 6—11 years. It is really interesting to see the phenomenal expansion of the budgets from 1956-57 to 1959-60 in this respect From Rs. 6 75 crores we have now reached a figure of Rs. 15.21 crores It is a phenomenal growth. But I would like to invite the attention of the Government to a recommendation made as long back as 1951 by the Commission appointed by the Government of India, to suggest ways and means to Finance the Educational Budgest. The recommendation therein was made that 20% of the budget should atleast be allotted for education. And now in a budget of Rs. 82 or 83 crores roughly, if 20% are to be allotted for education, the education budget should be over Rs. 16½ crores. To that extent we fall short of Rs 1½ crores. If that amount could be found during the course of the academic or financial year. I am sure to that extent the expansion and upgrading of education will be assured.

The next point which I would certainly suggest is the internal arrangement of the educational budget. I have always been stating that a lion's share or a big share should be allotted to the primary education—praticularly to the age-group of 6 to 11 years because we find that our State is lagging much behind in catering to the educational requirements of the age group of 6 to 11 years. It is therefore necessary to ear-mark at least 65% of the educational budget allotted for this year for primary education. Proportionately the secondary education and the collegiate equcation should also come up.

I would plead in this connection, again, that the Universities should be allotted sufficient funds to assure their natural growth.

With these few observations, I thank you, Sir.

Sri S. Ranganadha Mudaliar (Ramakrishnarajupeta).- I rise on a point of order, Sir. We are now having general discussion on the Budget. As hon. Sri Ekbote has put it, the hon. members are allowed to discuss every thing-from cabbage to king-and this is the only opportunity for the hon. members to cover various subjects. For example the hon. member just now referred to large scale industries, housing scheme, education and several other topics But we see only the hon. Finance Minister sitting here. I do not think it will be possible for him to note down the various suggestions in respect of various other departments with which he is not concerned and take them to the notice of the various other hon. Ministers. I would, therefore, request the hon. Speaker to see that during the general discussion at least all the hon. Ministers are present in the House. Otherwise, our general discussion becomes pointless. I think the hon. Speaker knows that in the Madras Assembly and the Parliament, all the Ministers are present during the general discussion. I do not mean any invidious comparison I only bring it to the notice of the hon. Speaker, Sir.

Sri S K.V. Krishnavatharam (Thadepalligudem-General): If the hon. Chief Minister is present, at least that would have been some thing.

Mr. Speaker:- Ofcourse, if no hon. Minister is present here, then I have to find fault. On general discussion, the one hon. Minister that replies is the hon. Finance Minister. When Demands are taken up separately, the Minister concerned with a particular Demand has to be present. Ofcourse, it will be a good thing if all the hon. Ministers are present and if all of them listen to the valuable suggestions made by hon. Members here so that they may carry them out into practice. That would be better, no doubt.

Minister for Finance (Sri K. Brahmananda Reddy):— I will convey the sense of the House and the wish of the

hon. Speaker to my colleagues, Sir. I too agree that if many of them are present it would be useful to them also.

Sri Ravi Narayana Reddy (Bhongir):- If it is a good thing, you must enforce it, Sir, but not give the option to the hon. Ministers. All good things must be enforced by the Hon. Speaker.

Mr. Speaker: Yes, we shall see.

**Sri K. Koti Reddy (Lakkireddipalli)*:- Mr. Speaker, Sir. Let me first of all, congratulate the hon. Finance Minister on the production of this very good budget speech. Though it cannot be said to be a spectacular budget, it contains very good provisions for some of the essential needs of development as well as to carry on the ordinary routine administration.

I would like to make a few observations on a number of items in this connection, Sir When I see the conditions in the rural areas, I find that while even such a small coin as 'Kotha Pysa' has become fairly important in the budget of the ordinary rural man, how on the other hand our expenditure in the State is growing to crores and crores of rupees. I feel, Sir, that a time has come when proper consideration has to be given to economics in the expenditure as far as possible. I feel, Sir, that ordinary checks, the financial checks which would be necessary in giving a final shape to any administrative measure of ordinary expenditure or any development measure, are not given the consideration which it is necessarv to be given. In this connection, Sir, I remember a day when for a temporary purpose an amount of Rs. 3000 was asked by an administrative department- the Agriculture Department. I, who then happened to be the Minister in the composite Madras State, after going through those papers, after studying the need for that particular scheme, felt that Rs. 300 rather than Rs. 3000/- would serve the purpose. It was a temporary purpose for six months and that building was naturally to be either demolished or put to auction and some body would have bought it up for a song.

So, I thought that an ordinary shed should be quite enough. I wrote in that file to that effect. I believe it was given effect to later on. Even today, Sir, I feel that by going through the various schemes, various measures of expenditure, there is good scope- a large amount of scope- for retrenchment.

I found that to construct a small library hall some where. about Rs. 3000 have to be spent. A number of buildings for the quarters for the staff, for the police and for others are being built. But I find that unhappily the quarters that are built for low income groups, particularly for constables and peons are all no good. Peons particularly, and constables also have a number of children. And the accommodation that is given to them reminds me of the conditions—I do not know "chawls" if they are improved now—that once existed in Bombay. Three or four, if not more, families had to live in one room.

(Sri P. Narasinga Rao in the Chair)

And this, Sir, has happened because the P. W. D. want to build pucca buildings for all purposes. Whether the intention is for temporary purpose or for the life of that particular building to last for a long time, certain same standards are being adopted. I think, Sir, time has come when we have to revise our ideas about this. Our Prime Minister particularly has been often reminding us as to the need for rethinking in the construction of buildings. We have rather to adopt the method followed in America, than the methods followed in Britain. Buildings are built in America and they are destroyed the next year probably and rebuilt whereas buildings that are built in England are meant to last for generations. The idea that our ancients had with regard to the walls of these buildings, say for temples, was that they should last for generations. People who live in villages are satisfied with buildings which may not last long, but whose construction may not cost much. The interest on the capital cost of some of these buildings may serve the purpose of having a building to accommo-

date a particular office or so. I may point out, Sir, in this connection that in the rural areas, walls built with ordinary earth and not bricks and not even granite stones, last probably for generations, if not for ever. Probably, our friends in Telangana are fairly well-acquainted with fort walls built with ordinary earth lasting for generations. One such fort, I observed recently at Gadwal. A fort wall built out of earth about 700 years ago is still there. I do not see, Sir, why we too should not adopt very cheap buildings. Probably, some of them should be—at any rate whose walls should be—built with ordinary earth, and a lot of expenditure should be saved. This saving could be better spent in other respects I do not want to say much in this respect. But I only appeal to the Government to consider whether time has not come to see that the expenditure is not going up. The expenditure for persons in the rural areas is not going up because every pie on earth has to be served and met in the shape of taxes to the State.

Then, Sir, I would in this connection mention how it is that we are not able to spend much on some of the essential needs of our country. For instance, the question of education is there. Inspite of the fact that we are spending about Rs. 15 crores of the State Revenues on Education, the need for increased expenditure is there. Our Constitution has laid down that before long, we have to introduce free and compulsory primary education in the State. How are we going to meet this large amount of expenditure, which I consider is necessary and essential?

So far as Primary Education is concerned, I would make a suggestion to the Government to see that if the expenditure cannot be cut down to nearly a half of what it is today by adopting a method of education which I consider is good enough. A suggestion was made in the composite Madras Government that a shift system should be introduced for running elementary schools. We are a poor country. Most of the children that are sent to schools are very poor. Their parents cannot afford to keep their child-

ren in the school premises, if not in the school itself, throughout the whole day. They need their help atleast for some time in the day. Agricultural operations cannot be carried on without the help of these children atleast for some time in a day. So, I suggest that instead of keeping these children for five or six hours in the day, they should be kept in that school for three hours in one shift and another batch of children in another shift of another three hours. The result would be that our expenditure on elementary education is cut down to half. On Buildings, equipment, teachers and expenditure on every item is cut down to half. Let us see the other aspect whether by adopting such a method, educational needs of the people would suffer. I do not believe so. What is the good of keeping these little children for six hours continuously in that school? They are not going to learn. Their brain is not in a position to learn things continuously for six hours. A good teaching for two or three hours will serve the purpose much better than keeping these children for six hours in that school. Today, we have a number of elementary schools where there is only one teacher, and some times two teachers. One teacher to teach for five or six hours to four or five classes at the same time is almost impossible. Instead of teaching all the children for 5 or 6 hours, if the teachers arrange two shifts, one in the morning and one in the evening of 3 hours duration each, that would certainly add to the efficiency of the teaching. I would request the Government to give their serious consideration to this matter.

Another important matter on which I am very keen is the road transport system. I am glad to see that in the course of a year nationalisation of Passenger road transport will have been introduced in three districts of Andhra area. I am using the term 'Andhra area' because the words 'Andhra area' and 'Telangana' are being used in Government records. I know the difficulties the people are put to in the matter of road transport. As I once pointed out, the private owners are not at all interested, nor have they the inclination to give proper facilities in the direction in which the

passengers would like to have. I will cite one instance where passengers are put to great inconvenience. In a junction, where one bus stops and the passengers have to take another bus going in another direction, the passengers have to wait for hours together in order to take the other bus. What is the fate of the passengers during that interval? Are the private operators in a position to do anything in giving rest house accomodation to them? The panchayat boards, and even the municipalities sometimes, have not done their duty in this respect. I am also aware that certain private-owners are making huge profits while others are not making any profits; it is not because the latter are inefficient, but the former have the good fortune of getting a very good routes and timings. It is on account of this aspect also that road transport should be taken over by the State or by one corporation and the disparities in the incomes of the people would then really go. I have also a doubt whether all the private-owners or most of them are paying income-tax and other taxes properly. It is some times known that two sets of accounts are kept and two sets of ticket books maintained for the purpose of evading tax. Nationalisation of road transport is a step in the right direction for increasing the finances of the Govrenment which should in turn help the Government in maintaining the roads in a fit condition. Therefore, as a source of additional revenue to the State, the Government should extend nationalisation of road transport throughout the whole State as early as possible. Fortunately, under the conditions then existing the Hyderabad Government was in a position to run State transport throughout the whole State. Likewise, Bombay State also is running its own transport throughout the State and I do not see why we, who have contemplated public transport long time back in the composite Madras State, should lag behind. Our progress in this regard is too slow in this sputnik age.

Then, in the matter of irrigation I want to say a few words. We have been thinking that the high level channel of Tungabhadra Project would be completed in a short time. It was perhaps in the year 1945 that a beginning was made

in the construction of Tungabhadra Dam. Yet, to day after 15 years a major portion of the land that is sought to be brought under irrigation has not been brought under cultivation. About two lakhs of acres can be brought under cultivation under the low level channel. Today, the conditions of people in Rayalaseema are bad and they require the assistance of the Government by way of urgent relief. If larger amounts could be spent this year, the work could be done probably at much cheaper cost and the Government could avoid undertaking famine relief works. The provision of Rs. 30.0 lakhs provided in the budget is too inadequate for the purpose. I hope the State Government will induce the Government of India to give us more funds so as to complete this scheme in a short time.

There are a number of other matters on which I would really wish to speak. But I will raise the topics at the appropriate time when the Demands are taken up. Thank you, Sir.

*శ్రీ బి నరసింహారెడ్డి (సూర్యాపేట-జనరల్): - అధ్యక్షా, మన ఆర్థిక మంత్రిగారు ఎంతో సంతృప్తిని కలుగజేసే బడ్జెటును ప్రవేశ పెట్టినానని అనందిస్తున్న మాట వాస్తవమే. ఎందుకంటే, దానికి ఒకవిశిష్టత ఉన్నదని చెబుతున్నారు. దీనిలో ఉన్న విశిష్టత ఏమిటిఅని చూస్తే-అందులో అనేక విషయములు చెప్పారు. ఈనాడు దేశములో చాలా తీవ్రమైన సమస్యలు వస్తున్నవి. వాటినన్నింటినీ ఎదుర్కొన టానికి పథకములకు ఈ బడ్జటులో ఉదహరించకుండా మొత్తానికి by-pass చేశారు. ఇదే ఇందులో ఉన్న విశిష్టత అని నేను అర్థము చేసుకోగలిగాను భూసంస్కరణలను ప్రవేశ పెట్టే విషయమును గురించి కాంగ్రెసు మహాసభ తీర్మానించింది. నాగపూర్ కాంగ్రెసు మహాసభలో దీనిని ఒక ultimatum లాగా తీర్మానించింది. ఇలాంటిసమస్యలను గురించి ఈ బడ్జటులో ప్రస్తావించకుండానే తప్పించబడింది. ఇదిగాక నిరుద్యోగ సమస్యకూడ చాలా తీవ్రరూపము దాల్చుచున్నది. దీనిని గురించి మంత్రిగారు మాట్లాడుతూ, దీనిని పరిష్కరించలేకపోతున్నాము కాని పరిష్కరించగలుగుతాము అనే ఆశాభావాన్ని అయినా వారు వెల్లడించలేదు. అదే విధముగ ఇతర వ్రిజా సమస్యలు కూడ ఎన్నో ఉన్నవి. ఈ బడ్జటును చూస్తే గత సంవత్సరము కంటే Revenue పెరిగినట్లు, ఇకముందు ప్రతి సంవత్సరము కూడ పోను పోను తప్పకుండా పెరుగుతుందని అన్నారు. 1956 వ సంవత్సరము నుంచి ఇప్పటికి మన రెవిన్యూ 80 కోట్ల దాకా పెరిగిందని మంత్రిగారు అన్నారు.

కాని revenue expenditure లో కూడ ఈ పెరుగుదల లేదా అంటే అది కూడ ఉన్నమాట నిజమే. ఈ విధముగ పెరగడము దేశములోని ప్రజల జీవన స్థాయిలో కూడ ఉన్నదా అని ఆలోచిస్తే, దానికి సమాధానము ఈ బడ్జెటు ద్వారా రావడము లేదు. తెలంగాణాలో వ్యవసాయమును గురించి చూస్తే బంచ రాయిలు, పట్టాలు ఇవ్వడము అనే సమస్య ఒకటి ఉన్నది. నీటి పారుదల ఎక్కడైనా ఉన్నదా అంటే అదేమి లేదు. Chief Engineer, Sri L. Venkata Krishnaier Garu స్వయముగ తెలంగాణాలోని వ్యవసాయము ఏవిధముగ జరుగుతున్నదో అది అంతా పరిశీలించి ఒక పెద్ద రిపోర్టు వ్రాశారు. వారి రిపోర్టును బట్టి తెలంగాణాలో 105 లక్షల ఎకరాల దాకా సేద్యము అయ్యే భూమి ఉంటే, అందులో సేద్యము అయ్యేది 14 లక్షల 50 వేల ఎకరాలు మాత్రమేనని వ్రాశారు. దీనిని బట్టి నూటికి 13.17 అయినా వ్యవసాయము తెలంగాణాలో జరగడము లేదని తెలిసింది. దీనికి కారణము నీటిపారుదల సౌకర్యాలు సరైన పద్ధతిలో జరగక పోవడమేనని చెబుతున్నాము— ద్వితీయ పంచవర్ష ప్రణాళిక అమలులోనికి వచ్చి ఇప్పటికి మూడు సంవత్సరములు పూర్తి కావచ్చింది. ఇంత కాలము జరిగిపోయినను తెలంగాణాలో సేద్యము చేయబడిన 46 లక్షల 42 వేల ఎకరాలకు కూడ నీరు అందించడమనేది జరగలేదు. వ్యవసాయాభివృద్ధి కొరకు ప్రభుత్వము కోట్లకొలది డబ్బు వ్యయము చేస్తున్నప్పటికినీ, నీటి పారుదల కొరకు వేసినవి వేసినట్లుగానే ఉన్నవి ఎంతో డబ్బు వ్యయము చేస్తున్నామని కబుర్లు తప్ప, సాధించింది ఏమీ కన్పించదు. ఇదే విధముగ ప్రజారోగ్యము విషయము తీసుకోండి. ఇది నానాటికి ప్రజలలో తగ్గిపోతున్నది. ప్రజారోగ్యము క్రింద డబ్బు ఖర్చు చేస్తామని బడ్జెటులో provide చేయడము కనబడుతున్నదే కాని, ఆ డబ్బు అందుకోసము ఖర్చు చేయక మరొక పద్దు క్రింద ఖర్చు అగుచున్నట్లు ఉన్నది. దృష్టాంతము చూస్తే పోలీసు సిబ్బందికి ఖర్చు పెంచారు. ఇదివరకు రు. 592 లక్షలు ఉంటే, దీనిని ఆరు కోట్లకు పెంచారు. ప్రజారోగ్యము చూస్తే రు. 297 లక్షలు గత సంవత్సరము ఉంటే, దానిని రు 290 లక్షలకు తగ్గించారు. ఇట్లాగే ప్రభుత్వ సిబ్బందికోసం, ప్రభుత్వ భవనాల క్రింద బాగా పెంచారు. Secretariat లోని సిబ్బంది క్రింద ఎక్కువ ఖర్చు చేస్తున్నారే కాని, తెలంగాణాలో సామాన్య ప్రజానీకము యొక్క ఆర్థిక దుస్థితి గుర్తించినట్లు లేదు. ప్రజల జీవనస్థాయిని పెంచటానికి ప్రభుత్వము ప్రయత్నిస్తున్నట్లు కనబడదు. ఇదే బ్రహ్మానంద రెడ్డిగారు ప్రవేశ పెట్టిన బడ్జెటులోని విశిష్టత. ఇలాంటి బడ్జెటును చూచే, నన్ను అభినందిస్తున్నారని ఆయన చెప్పుకుంటున్నారు. ఇదిగాక నిరుద్యోగ సమస్యను పరిష్కరించే ప్రయత్నము కన్పించదు. 1959 వ సంవత్సరములో నిరుద్యోగుల సంఖ్య 54 లక్షలు ఉన్నారని లెక్కలవల్ల తెలిసింది, అలాంటిది ఈ సంవత్సరమునకు మరొక 30 లక్ష

లకు పెరిగారు. అంటే రాష్ట్రములో 70 లక్షల మంది నిరుద్యోగులు ఉన్నారని తెలుస్తున్నది.

తరువాత ప్రభుత్వ పరిపాలనా విధానమును గురించిన సమస్య మరొకటి ఉన్నది. ఇటీవల ఖమ్మం జిల్లాలో ముఖ్యమంత్రి శ్రీ సంజీవయ్యగారు చేసిన ఉపన్యాసములోని కొన్ని విషయాలను గురించి ఇక్కడ ప్రస్తావిస్తే, నేను ఆమాటలు అనలేదని తేలికగా తీసుకుని చెప్పారు. ఆ విధముగ చెప్పినది కాకతాళీయము కాదు. మాజీ మంత్రి జె. వి. నరసింగరావు గారు, దురదృష్టవశాత్తు ఈ దినము సభలో లేరు. ఆయన మంత్రిగా ఉన్నప్పుడు చేసిన ప్రసంగములు, ఉపన్యాసము యొక్క ధోరణి చూస్తే, పోలీసులను హెచ్చరిక చేసే విధముగ ఉన్నవి. అదే విధముగ మండలి వెంకట కృష్ణారావుగారు కృష్ణా జిల్లాలో చేసిన ప్రసంగము చూస్తే, కేవలము భూస్వాములను రెచ్చగొట్టినవనే చెప్పవచ్చు వారు చేసిన ఉపన్యాసముల ఫలితముగా ఆంధ్రప్రాంతపు ప్రజలు, తెలంగాణా ప్రజలు పడుతున్న ఇబ్బందులు అనుభవము మీద తెలుస్తున్నది వారియొక్క ఉపన్యాస ఫలితములు ఎట్లాఉన్నవి అంటే, అనేక గ్రామాలలో ప్రభుత్వ పరిపాలన ఉన్నదా,లేదా, అనిపిస్తున్నది. ఎక్కడ చూచినా శాంతి భద్రతలు మృగ్యమై పోయినవి శ్రీ సంజీవయ్యగారి ఉపన్యాస ఫలితముగా పల్లెపాడు గ్రామములో చాలా తీవ్రమైన పరిణామములు ఏర్పడినవి అక్కడ ఉన్న కాంగ్రెసు నాయకులు జొన్నచేనులో కాపలా కాచుచున్న కాపలామనిషిని, యింకా యితర రైతులను కొట్టారు కాంగ్రెసు నాయకుల యొక్క అనుమతి లేకుండా జొన్నచేనులో పైరు తీసుకుని పోగూడదట. కొట్టినవారిలో ఒకరి పేరు శేషయ్య ఇంకొకరి పేరు తెలియదు. టైము ఇస్తే చెప్పగలను. అదేవిధముగ మరొక ఉదాహరణ చెబుతాను. హరిజనులు చెరువులోతట్టు భూమిని సేద్యము చేసుకుంటున్నారు. అందులో పెట్టిన శనగ పైరును అమాంతముగా లాగుకుని పోయారు. దరిదాపు రెండు పుట్ల పైరు ధ్వంసముచేశారు. తరువాత వైనంపల్లి గ్రామములో కాంగ్రెసు దేశముఖులు లంబాడీ తాండాల మీద దాడిచేశారు వారు కోర్టుకు వెళ్ళగా, తీర్పు లంబాడీ తాండాల పక్షము ఇచ్చారు. ఆ తీర్పు ప్రకారము లంబాడీలకు దేశముఖులు డబ్బు యివ్వవలని వచ్చినను, ఆ డబ్బును వాళ్లు ఎగవేశారు. ఈ ఎగవేతల్లో తహశ్శీలుదారుకు జోక్యము ఉన్నదని తెలుస్తున్నది. అట్లాగే చల్లింపాడు అమీను, అక్కడ ఉన్న కాంగ్రెసు నాయకులు బాగా జూస్తిగా ఉంటారు పంచాయతీ బోర్డు ఆఫీసు మీద దాడి జరిపారు. ఈ విషయమును గురించి ఇక్కడ సభలో కొంతమంది సభ్యులు కూడ చెప్పారు. మా జిల్లా దేవరకొండ తాలూకాలో కురుంపల్లి అనే గ్రామము ఉన్నది. అక్కడ కాంగ్రెసు కార్యకర్తలు పంచాయతీ బోర్డు ఆఫీసుమీద దాడిచేశారు. రామన్న

పేట తాలూకా పల్లెపాడు గ్రామములో పంచాయతి బోర్డు అధ్యక్షులుగా ఓడిపోయినారని ఎన్నికైన అధ్యక్షునిపైన అమానుషముగ కొంత మందిని కుంపు బోయి కొట్టారు. పంచాయతి బోర్డు ఆఫీసు పని సాగనివ్వకుండా చేయుటానికి ప్రయత్నములు చేస్తున్నారు. ఇలాంటి పనులు కాంగ్రెసు నాయకులు, వారి అనుయాయులైన భూస్వాములు, అధికార్ల సహకారంతో చేస్తున్నారు ఈ పనులు ఇంత బాహాటంగా, పట్టపగలు చేస్తున్నారంటే ఇందులో ప్రభుత్వములో ఉన్న మంత్రులు ఏ విధముగ దోహదము ఇస్తున్నారో అర్థమవుతున్నది. హుజూర్ నగర్ తాలూకాలో వెల్దండ అనే గ్రామమున్నది కాంగ్రెసు నాయకులు స్వయముగ నాయకత్వము వహించి ఆ జిల్లా కాంగ్రెసు అధ్యక్షునితో సహా నాలుగు వందల మంది ప్రభుత్వము తరఫున విముక్త సైన్యము అనే పేరుతో ప్రభుత్వమే తాము అన్నట్లు, వేరే ప్రభుత్వము లేనట్టు, అక్కడ ఏదో దురాక్రమణ జరిగినట్లు, ఈ విధముగ ఒక కథ సృష్టించి ఆ గ్రామము పైన దాడి చేశారు. ఇంకను ఇలాంటివి అనేక ఉదాహరణలు చెప్పగలను. ఇలాంటి బీభత్సము వల్ల గ్రామాలలో శాంతిభద్రతలు నశించిపోయినవన్న భయోత్పాదము ప్రజలలో ఏర్పడినది. దేశములో శాంతిభద్రతలు కాపాడడము అనేది మంత్రులబాధ్యత అయినప్పటికినీ, ఈ మాదిరి ఉపన్యాసములు చేసి ప్రజలను రెచ్చగొట్టడము ఎంతటి న్యాయమో ఆలోచించ గోర్తాను— ముఖ్యంగా ఖమ్మం, నల్గొండ జిల్లాలు ఎక్కువగ కమ్యూనిస్టు సెంటర్సు కావడమువల్ల కాంగ్రెసు నాయకులుచేస్తున్న అక్రమాలు చెప్పనలవి కాదు మేము ఏమిచేసినను మాకు ఆటంకము చేసేవారు లేరు ప్రభుత్వమే మేము, మేమే ప్రభుత్వము అని చెప్పుచున్నారు. శాంతిభద్రతలు కాపాడవలసిన దానికి బదులు, "కంచయే చేనుమేసింది" అన్న విధముగ ప్రభుత్వమే యిలాంటి అక్రమచర్యలకు ఒడిగట్టినందుకు చాలా విచారమును వెల్లడించవలసి వస్తున్నది. అక్కడ ఉపన్యాసములో "తన్నండి" "కొట్టండి" అని చెప్పవచ్చిన మంత్రిగారు, ఈ సభలో నేను ఆమాటలు అనలేదని చెప్పడము అంటే, దీనిని నిజముగ అన్నారో లేదో, అక్కడ చుట్టుప్రక్కల ఉన్న వాతావరణమే తెలియజేస్తున్నది. పైగా ఆత్మరక్షణకొరకు మాట్లాడి ఉండవచ్చునని చెప్పడము ఏమాత్రము బాగాలేదు. మంత్రిగారు చెప్పినది నిజమే అయితే శాంతిభద్రతలు భంగముచేసినట్లు తప్పు మరేమిటి? ఈ విధమైన policy ని ప్రభుత్వమువారు అవలంబించే ఎడల ప్రజాస్వామ్యమునకు ప్రభుత్వము బాధ్యత వహిస్తున్నదంటారా? ప్రజలలో ఈనాడు ఏలాంటి రక్షణ లేకుండా పోయింది.

ఇక బడ్జెటును గురించి చెప్పాలంటే, ఇలాంటి బడ్జెటువల్ల ప్రయోజనము లేదు. ఇది ప్రజలకు ఉపయోగకరమైనది కాదు. ప్రస్తుత ప్రభుత్వ పరిపాలన ప్రజాస్వామ్య హక్కులను కాపాడడము లేదు. ఈ విషయము విచారించవలసియున్నదని మనవిచేస్తున్నాను.

*శ్రీ వి. వెంకటసుబ్బయ్య (రాజంపేట—రిజర్వుడు):— అధ్యక్షా, శ్రేయోరాజ్య స్థాపనకు అనుకూలమైనటువంటి బడ్జెటును ప్రతిపాదించినందుకు ఆర్థిక శాఖామాత్యులను అభినందిస్తున్నాను. బడ్జెట్‌లోటు ఉన్నంతమాత్రంచేత భీతి చెందవలసిన అవసరం లేదు. 1958—59 లో మన బడ్జెటు నాలుగుకోట్లు, పదిలక్షలు మిగులుగా కన్పడినా, 1959—60 లో అరవై లక్షల మిగులుకు దిగింది. 1960—61 లో 28 లక్షల తరుగుకు దిగింది అయినా, దానివలన మనం భయపడనక్కరలేదు. శ్రేయోరాజ్య స్థాపనకు అనుకూలమైనటువంటి కార్యక్రమం జరుగుతున్నంత కాలమూ, మనము దానిని అభినందించవలసి యున్నదేగాని, దూషించవలసిన అవసరం లేదు. మనకు 1958 సంవత్సరం ప్రారంభంలో 47.25 కోట్లు ఆదాయం రెవిన్యూ ఖాతాలో ఉన్నా, ఈనాడు 82.18 కోట్లు అని అంచనా వేయబడింది. కాని ways and means budget చాలా తరుగుగా మనకు సంవత్సరం ఆఖరులో కన్పడినా, ఖర్చులద్వారా జరుగుచున్న ప్రయోజనం చాలా ఎక్కువగా ఉన్నది గనుక దానికి ప్రభుత్వాన్ని మనం అభినందించవలసినదేగాని దూషించవలసిన అవసరం లేదు.

ఇక కొన్ని అభివృద్ధి కార్యక్రమాల విషయం ప్రస్తావిస్తున్నాను. విశాఖపట్టణం రేవు అభివృద్ధికిగాను నాలుగు లక్షలు గ్రాంటుగాను, అయిదు లక్షలు ఋణముగాను ఇచ్చారు. స్థానిక సంస్థలకు, పంచాయితీ సమితులకు మొదలైన వాటిని వివిధ పద్దులలో మూడుకోట్లవరకు ఇస్తున్నారు తరువాత వ్యవసాయ రంగానికి, పరిశ్రమల రంగానికి సహాయం సమకూర్చే నిమిత్తం 45 7 లక్షలు ఇస్తున్నారు. ఇక్కడ అనేక పద్దులలో రైతులకు అనుకూలము చేకూర్చే ఒక పదార్థం విషయంలో మాత్రం సహాయం ఇవ్వకపోయినందుకు, దాని విషయం ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకొని వస్తున్నాను. కడపజిల్లాలో పసుపు ఎక్కువగా ఉత్పత్తి అవుతుంది. ఈ పసుపు ఉత్పత్తిదారులు తాము పండించే పసుపును ఎక్కువగా ఉన్న రాష్ట్రాలకు, ఇతర దేశాలకు పంపడానికి కూడా అక్కడ అవకాశం ఉన్నది. వారు ఎక్కువ వ్యాపారం చేస్తూ ఉంటారు. గనుక ఈ పసుపు విషయంలో కూడా ఈ మూడు సంవత్సరాలపాటు surcharges తీసివేయడం జరిగితే చాలా బాగుంటుంది. వారికి ఆ సహాయం కూడా చేయవలసిందిగా ప్రభుత్వాన్ని ప్రార్థిస్తున్నాను.

తరువాత హరిజనుల గృహవసతి మొదలగు వాటికి గాను 20 లక్షల వరకు ఇచ్చారు. ఆంధ్ర పేపర్ మిల్సుకు, దాని అభివృద్ధికి గాను, 70 లక్షల వరకు ఇచ్చారు. తరువాత, నెల్లూరు, అనంతపురం, శ్రీకాకుళం, విశాఖపట్నం, కడప జిల్లాలకు జామ రోడ్లు అభివృద్ధి చేయడానికి 15 లక్షల వరకు ఇచ్చారు. ఈలాంటి అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు ఈనాడు కన్పడుతూఉంటే, ఈ బడ్జెటులో ఏమీలేదు,

ఇదంతా నేతిబీరకాయలాగా ఉంది, నేతిబీరకాయలో ఏ విధంగా నెయ్యి లేక ఉన్నదో అదే మోస్తరుగా ఈ బడ్జెట్‌లో అభివృద్ధి సాధించడానికి అవకాశం లేదని విమర్శించడం అంత సబబుగా కన్పడడం లేదని నేను మనవి చెస్తున్నాను తరువాత Social Welfare Departmentలో హరిజనుల నిమిత్తం, ఎక్కువ మొత్తము అంటె 47,71,700/- రూపాయలు పంచాయితీ సమితులకు, జిల్లా పరిషత్తులకు అప్పజెప్పబడినది ఈ అప్పజెప్పబడిన మొత్తం వివిధ పద్దులలో ఉన్నది-అంటె scholarships కు, boarding grants కు వగైరాలకు ఈలాంటి మొత్తాలన్నీ కూడా item వారీగా వేసి, ఆయా items కు కేటాయించిన మొత్తాలు వాటికే వినియోగించాలని ఒక G. O. వేసి జిల్లా పరిషత్తులకు, సమితులకు పంపిస్తే బాగుంటుంది. జిల్లా పరిషత్తులలో అనేక పార్టీల వ్యక్తులు ఉంటారు. గనుక, అలాంటి G. O. ఒకటి లేకపోతే, ఆ మొత్తాలు సరిగా ఖర్చు పెట్టడానికి సాధ్యం కాదని ప్రభుత్వానికి నేను మనవి చేస్తున్నాను. కనుక item వారీగా మొత్తాలను ఖర్చు పెట్టవలసిందని ఒక G O. వేసి వారికి పంపించవలసిందిగా కోరుతున్నాను. తరువాత ఈ Social Welfare Department లో Harijan Christians కు Scholarships కుగాను నాలుగులక్షల రూపాయలు ఇవ్వబడింది. ఈ మొత్తము వారికి ఇచ్చినందుకు నేను ఆక్షేపణ తెలియజేయడం లేదు. ఇటీవల State Welfare Committee meetingలో, Harijan Christians కు ఇచ్చేటటువంటి మొత్తం హరిజనులకు ఇచ్చే డబ్బులోనే మినహాయించకుండా, దానికి ప్రత్యేకమైనటువంటి allotment ఇవ్వాలని మేము ఒక తీర్మానం చేసి పంపించాము, ఆ తీర్మానం ప్రకారమే ప్రభుత్వము కూడా ఒక G.O. (G O. No. 2028; Education dated 4-8-1958) issue చేసింది. Budget లో ఆ విధంగా వారికి separate గా allotment చూపించడానికి ప్రభుత్వం వారు ఒప్పుకొన్నారు. అలాంటి ఉత్తరువు కూడా జారీచేశారు, కాని ఈ బడ్జెట్‌లో మాత్రం, హరిజనులకు ఇచ్చిన డబ్బులోనే మినహాయించడం విచారకరంగా ఉన్నది. అది సరిగా లేదు. దానిని మార్చవలసిందిగా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

తరువాత పరిపాలనకు సంబంధించి ఒక ముఖ్యమైన విషయం నేను మనవి చేయవలసిన అవసరం ఉన్నది. పరిపాలనలో ఎక్కడ చూచినా red-tapism ప్రబలిపోతున్నది. ప్రభుత్వము వద్దనుండి ఉత్తరువులు రావడం చాలా ఆలస్యమైపోతున్నది. ఒక రైతు అర్జీపెట్టుకుంటే ఆరునెలలకు గాని దానికి జవాబు రావడం లేదు. దీనికి కారణాలు ఏమిటి అని-ఆలోచించవలసిన అవసరం ఉన్నది. సుమారు పది సంవత్సరముల క్రితం ఉన్న ఉద్యోగుల సంఖ్యకంటె ఇప్పుడు వారి సంఖ్య 20 రెట్లు పెరిగిపోయింది. కేంద్రప్రభుత్వము లెక్కలు చూస్తే అక్కడ 20 లక్షల వరకు పెరిగిపోయింది. అట్టి మోస్తరుగా ఇక్కడ ఉద్యోగస్థుల సంఖ్య 20 రెట్లు

పెరిగిఉంటుందని అనుకొంటున్నాను. అంతే కాకుండా ముందు పరిపాలన ఉన్నట్టుగా ఈ రోజు లేదు. ఇప్పుడు శాసనాలు అనేకముగా చేయబడుతున్నాయి. శాసనాలలో అధికారులకు పరిమితమైన హక్కులు ఇవ్వబడుతున్నాయి. ముందు బ్రిటిష్‌పరిపాలనా సమయములో, జిల్లా కలెక్టర్లకు ఎక్కువగా అధికారాలు ఉంటూవచ్చినవి. వారు ఆ అధికారాలతో discretion ఉపయోగించి పరిపాలన చేస్తూ వచ్చేవారు కాని ఈనాడు descretion అనేది లేకుండా అధికారం అంతా కూడా ఒకరి చేతిలోనే కేంద్రీకరింపబడుతున్నది అధికారం అంతా ఒక మంత్రిగారి చేతిలోనే ఉండి, అన్నిటికి వారే orders వేయాలని అనుకొన్నట్లయితే, క్రింద నుంచి కాగితము మంత్రిగారి వరకు పోయి, మళ్ళీ పైనుంచి క్రిందికి రావాలంటే చాలా ఆలస్యం జరుగుతుంది. కనుక ఈ కేంద్రీకరణ అధికారుల level లో కూడా పెడితే చాల బాగుంటుందని భావిస్తున్నాను. సెక్రటరీ, డిప్యూటీ సెక్రటరీ, అసిస్టెంట్ సెక్రటరీ, మేనేజరు, సూపరెంటెండెంటు వగైరాలకు వాళ్ళ వాళ్ళకు ఆయా levels లో ఇవ్వవలసిన హక్కులు ఇచ్చి, ఇంతవరకు orders ఇవ్వడానికి మీకు సర్వాధికారము ఉన్నదని చెప్పినట్లయితే redtapism చాలావరకు తగ్గిపోతుంది అంతేకాకుండా education లో standard చాలా పడిపోయిన కారణంచేత, క్రొత్తగా recruit అయిన గుమాస్తాలు ఒక draft కూడా సరిగా వ్రాయలేక అనేక తప్పులు వ్రాయడం, దానిని మరీ మరీ దిద్దుకోవడం, దీనితో చాలా కాలము వృధా అయిపోతుంది. కనుక అక్కడ కూడ కొన్ని Administrative Staff Colleges పెట్టి వాటిలో క్రొత్తగా recruit అయ్యే వాళ్ళకు తర్ఫీతు ఇచ్చినట్లయితే చాలా లాభకరంగా ఉంటుంది. దానివలన correspondence లో జాప్యం లేకుండా, ఆ జాప్యాన్ని తొలగించినవారం అవుతాము. efficiency కూడా ఎక్కువ అభివృద్ధి కావడానికి అవకాశం ఉంటుంది.

తరువాత మద్యపాన నిషేధం గురించి ఒకమాట చెప్పదలచుకొన్నాను. ఈ మద్యపాన నిషేధము అనేది హృదయ పరివర్తన కలిగినప్పుడే సవ్యంగా అమలు జరుపబడుతుందిగాని బలవంతంతో ఒక చట్టము చేసి దానిద్వారా సాధించాలంటే- ఆ విధానం నియంతృత్వ దేశాలలోనో, లేక కమ్యూనిస్టు ప్రదేశాలలోనో పనికి వస్తుందిగాని, ప్రజాస్వామ్యం ఉన్నటువంటి ఈ పరిస్థితులలో ఒక చట్టము చేసి దానిని బలవంతముగా ప్రజలమీద రుద్దాలంటే అది సాధ్యం కాదు. అందుచేత persuasive compulsion తో, అంటే- మానవహృదయాన్ని మృదువైనటువంటి మాటలతో, ప్రచారంతో, పరివర్తనచేసి నీతికరమైనటువంటి ప్రతిపాదన చేస్తే అది అమలు జరుగుతుందేగాని లేకపోతే జరగదు. నీరాషాపై టీలు పెట్టాము. కాని ఆ నీరా షాపై టీలలో నీరా అమ్మడం లేదు, కల్లే అమ్ముతున్నారు. అది అందరికి

తెలిసిన విషయమే. ఈ విధంగా నీరా సొసైటీలలో కల్లు అమ్మకం prohibition policy కి చాలా విరుద్ధమైనటువంటిది గనుక ఈ నీరా సొసైటీలను రద్దుచేయవలసి యుంటుంది, కాని ఆవిధంగా చేయడానికి వెనుకాడుతున్నాము. వాటిని తీసివేయడంవలన కొంతమందికి కొంచెం కష్టం కలిగినప్పటికీ దానివలన ప్రభుత్వానికి కొంత ద్రవ్యం నష్టమైనప్పటికినీ, అవి మన యొక్క సిద్ధాంతానికి వ్యతిరేకమైనప్పుడు, మనం తీక్షణంగా ఆలోచించి, ఈ నీరా సంఘాలను తీసివేస్తే చాలా మంచిదని మనవిచేస్తున్నాను.

ఇంకో 2, 3 విషయాలు మాత్రం మీ దృష్టికి తీసుకొని వస్తున్నాను. ముఖ్యంగా నా నియోజకవర్గంలో చాలాకాలంనుంచి ఆందోళన చేస్తున్నటువంటి తొగురుపేట ప్రాజెక్టు గురించి మనవిచేయదలచినాను. ఈస్కీము 1956 వ సంవత్సరములోనే పూర్తిగా పరిశీలింపబడి, గవర్నమెంటుకు పంపబడింది గవర్నమెంటు కూడా దీనిని ఆమోదించినట్లు తెలుస్తున్నది ఈ స్కీము గురించి ఆ కలెక్టరు గవర్నమెంటుకు పదేపదే వ్రాస్తూనే ఉన్నారు దానికి సుమారు 84.94 లక్షలు ఖర్చు అవుతుంది దానివల్ల 9700 ఎకరాలు సాగు అవుతుంది. ఈ స్కీము అమలు జరపడానికి ప్రభుత్వము ఇంకా పూనుకోకుండా ఉన్నది. ఇది, రాజంపేట, సిద్ధవటము ఈ రెండు తాలూకాలకు చాలా ఉపయోగకరమైన ప్రాజెక్టు. అక్కడి ప్రజలు నీటి వసతి లేక చాలా బాధపడుతున్నారు. కనుక ఈ ప్రాజెక్టు పని వెంటనే తీసుకోడానికి ప్రయత్నంచేయాలని ప్రభుత్వంవారిని నేను ప్రార్థిస్తున్నాను. తరువాత రాజంపేట తాలూకాలో వాగేటికోన ప్రాజెక్టు అనేది కూడా ఒకటి ఉన్నది. అది చిన్న ప్రాజెక్టు దానివలన అక్కడి ప్రజలకు చాలా మేలు కలుగుతుంది. కాబట్టి దానిని కూడా త్వరగా తీసుకొని ప్రారంభించడానికి ప్రయత్నం చేయవలెనని, కనీసం మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళికలోనైనా దానిని చేర్చినట్లయితే ప్రజలు సంతోషిస్తారని మనవిచేస్తున్నాను. పెద్ద పెద్ద ప్రాజెక్టులకు ఎక్కువ డబ్బు ఖర్చుపెట్టి దాని ఫలితాన్ని పదిఏళ్ళ తరువాతనో, ఇరవైఏళ్ళ తరవాతనో ఆశించే దానికంటె, ఈలాంటి చిన్నచిన్న పనులు, minor projects తీసుకొని త్వరితంగా వాటిని ముగించినట్లయితే, వాటి ప్రయోజనాన్ని ప్రజలు వెంటనే పొందగలిగి ప్రభుత్వాన్ని అభినందిస్తారని మనవిచేస్తూ, ఈ అవకాశము ఇచ్చినందుకు అధ్యక్షుల వారికి నా కృతజ్ఞతాభివందనములు తెలుపుతూ సెలవుతీసుకొంటున్నాను.

**Sri K.V. Vemareddy (Kadiri)* :— Mr. Speaker, Sir, In supporting the Budget, I wish to make a few observations. As the time alloted to me is very limited, I wish to touch only the salient features of it.

At the outset, as observed by our Finance Minister in his statement, the legacy of statesmanship and dynamism of our

former Chief Minister, Sri Sanjiva Reddy, who has steered the ship of this State through the troubled waters of the problems of integration and the emotional integration between Telangana and Andhra is now left in Sri Sanjivayya, our young and energetic Chief Minister. We are wedded to socialism, not of totalitarianism, not of socialism of totalitarian countries, but socialism based on goodwill and democracy without any detriment to individual liberty and individual enterprise. Socialism, the well-being of the society, depends upon change of heart—sincerity of purpose and capacity to adjust to the conditions. As a matter of fact, we are passing through a crisis in character, as observed by several statesmen, character expressing itself in indiscipline, expressing itself in the violation of laws and moral degeneracy manifesting in corruption, nepotism and communalism and also impeding progress in our undertakings. This is the general impression in the minds of the people which has to be eradicated by the new set-up under the leadership of Sri Sanjivayya. As a matter of fact, corruption cannot be eradicated in a day or two, but stern measures must be adopted to check corruption which has pervaded in all the departments. As a matter of fact, it is like cancer which eats into the vitals of administration; not only the administration but also other activities of life.

Let me now come to the subject proper, Sir. At the outset, I must pay a tribute to our hon. Finance Minister, for I share the observations of several of the hon. Members that the Budget is really practical and realistic in the sense that it is an improvement upon our revenues, though correspondingly an increase in the expenditure also, expenditure in consequence of several superfluous departments which have sprung up and which the present Government is not able to retrench in spite of so many committees set up hitherto. Another thing is the agriculturists welcome the Budget as it provides no fresh taxation proposals and they also welcome the concessions extended to them by way of suspension of the taxes – the special taxes on groundnut and cotton. Our

Budget, as a matter of fact, marks progress of several achievements. We have passed the fourth year of the Second Five-Year Plan and our Plan marks a progress in agricultural production, though it has very little effect upon soaring prices and upon food condition, still Agriculture is given a new impetus by the introduction of modern methods of agriculture and also the proposed fertilizer factory at Kothagudem. This will expand our production and make up the deficiency in our soil and I am sure a day will be seen in the horizon when we will reach self-sufficiency in our food requirements.

As regards industrial achievements, the pace of progress is very slow, in spite of our efforts to expand our industries. As a matter of fact, nature has showered us abundant mineral wealth. In spite of it, the paucity of funds stand in the way. However, the recent announcement of the Government about the starting of an Industrial Development Corporation is realy a stimulus to the promotion of our industries. As far as the Industries are concerned, our industries are very few with the exception of a few cement factories and sugar factories, here and there, and a few textile and spinning mills. Our industries must be developed to solve the problem of unemployment. After all, our programme has not touched the fringe of the problems of unemployment and poverty. It is only by industrialisation that poverty can be liquidated. To add to this, small-scale industries and cottage industries have to be much developed because Agriculture alone cannot solve the problem of unemployment. We have to develop these industries and as a matter of fact the Government has recently announced that 6 training-cum-production centres are proposed to be started in our State to afford training and to give employment to those unemployed in the small trades like carpentry, blacksmithy etc.

Coming to Medical, the Budget has provided only Rs. 8 crores both for public health and medical. This is not sufficient. As suggested by our young and energetic Minister, Sri P. V. G. Raju, at least 1/5th of the budget amount

should be allotted for the health of the people. We know the state of affairs so far as the hospitals are concerned. They are ill-equipped. As a matter of fact, no medicines are available in some of the hospitals nor are Doctors available. I have seen several dispensaries where medicines are not available and Doctors are not posted Especially. Lady Doctors are not available in places where the women out-patient population is larger.

So far as Education is concerned, we have achieved substantial results by the opening of a number of primary schools, middle schools and high schools and technical education is given a new impetus by having a network of medical institutions and professional and engineering colleges.

As regards District Roads and Provincial Highways, the Budget allotment is very inadequate. As a matter of fact, the roads are in a very bad condition and there is a lot of delay in the execution of works on account of certain superfluous formalities being observed As a matter of fact, the present estimate rates are not very attractive to the contractors so much so most of the works are not executed. In this connection, I wish to pay a tribute to the Engineers that they have done some service in the implementation of projects, but the general impression also is there that there is much wastage of funds and pilferage in the matter of execution of these works. The Engineers must rise up to the occasion and see that much of expenditure is saved and the works are executed as quickly as possible.

I want to bring to the notice of the Government one more important feature of this budget. The Government have embarked upon a policy of decentralisation of powers by devolution to Panchayats, Panchayat Samithis and Zilla Parishads. Decentralisation is good and it is a bold step. But, these Panchayats, Panchayat Samithis and Zilla Parishads must be well advised to carry out the functions entrusted to them. Under the Plan most of the works are entrusted to them, and the Government have made a good

gesture in making a grant of Rs. 2.5 crores for carrying out those works. These local bodies play a vital role in the implementation of the programme, and the dreams of Mahatma Gandhi have been realized because Panchayat Raj is established. In spite of the factions prevalent in the villages today, it is a bold step taken by the Government, they have laid the foundation for Panchayat Raj. But, their finances must be improved and their organisation must be well-equipped; the spirit of brotherhood, comradeship and co-operation must develop in the villages. Today, to most of the Panchayats and Panchayat Samithis and Zilla Parishads young men have been elected as presidents. It is their duty to create such an atmosphere and see that the plan programme is carried out as successfully as possible.

Then, I also want to emphasize on a point already brought to the notice of the House by Sri Anthony Reddi. It is about neera schemes. The neera scheme is followed everywhere and I am sure it is done in my district. Toddy is being sold in the name of neera and the Government is aware of it. It is very difficult to change human nature. Even police people seem to fall victims to these temptations. Mr Anthony Reddi has dealt with this yesterday at great length and I do not propose to deal with it again today. But my submission to the Government is that in regard to this neera scheme they must adopt stern measures to check abuse and carry out the programme successfully. If not, it is better to revise the policy because the purpose for which it was introduced is not served; on the other hand, it has given rise to many other evils and it has debased human nature. My request to the Government is that either they must reorganise the neera societies or abolish them completely. Thank you, Sir.

श्री वि. रामचन्द्रराव (आफ़्ज़लनगर):-अध्यक्ष महाराज, अभी तक आप श्री ब्रह्मानन्द रेड्डी जी के द्वारा प्रस्तुत बजेट स्पीच की तारीफ़ सुन रहे थे। श्री ब्रह्मानन्द रेड्डी मुझे क्षमा करें अगर मैं यह कहूं कि उनकी स्पीच बिलकुल वेग (Vague) है। वह कन्फ्यूज्ड थिन्किंग (Confused thinking) के विक्टिम (Victim) हैं। आप

बढकर मैं यह कहदू तो वह बुरा न माने कि उनके सामने कोई क्लियर पिक्चर (Clear picture) हो नहीं था, न गत भूत का न आने वाले जमाने का। तकरीर तैयार की गई। सिवाये इनके कि वह इसको यहा पढकर सुनाये उनके सामने कोई काम नही था। उन्होंने इसको पढकर सुनाया। ऐसा मालूम होता है कि स्पीच की फ्रेजयालोजी (Phrasiology) बहुत ही एल्युरिंग (Alluring) है। कोई शक्स उसका पढे या सुने तो उसको ऐसा मालूम होता है कि उसको एक घने जगल मे खीचा जारहा है जहा से लौटना मुश्किल है। मैं इस स्पीच के ताल्लुक से डिटेल्स मे आपने विचार रखने की कोशिश न करता बल्कि मे यह बतलाऊगा कि उन्होंने हमारे सामने एक रोजी पिक्चर (Rosy picture) रखा है। वह बतलाते हैं कि हमारे रेवेनिव (Revenue) तो बहुत बढ चुके हैं और धीरे धीरे हमारा फाइनानशल स्ट्रक्चर (Financial structure) स्टेब्लाइज (Stablise) होता जारहा है। इन्डस्ट्रियल फील्ड (Iudustrial field) में हमने काफी प्रगति की है। वैसे ही हमारे प्लेन्ड स्कीम्स (Planned schemes) तेज रफ्तार के साथ तरक्की करते चले जारहे हैं। यह किस तरह बिलकुल गलत है यह उन्ही के द्वारा हमारे सामने पेश किये हुए फिगर्स (Figures) से स्पष्ट होता है। सब से पहले वह यह फरमाते है कि हमारा फाइनान्शियल स्ट्रक्चर स्टेब्लाइज हुआ है। यह सही है कि हमारे रेवेनिव् रेसिट्स (Revenue Receipts) बढ कर ८२ करोड तक पहुच चुके है। लेकिन अततोगत्वा जब वह यह बतलाते है कि हमारे कैश बेलेन्स (Cash balance) नफो में रहेंगे और ८ करोड के ऊपर रहेंगे तो इनमे स्पष्ट होता है कि हमारे स्टेट की आर्थिक स्थिति कैसी है। इससे आगे पब्लिक डेट्स (Public Debts) के ताल्लुक से यह कहते है कि ६०–६१ के अन्त में वह २०९ करोड तक बढ जायेगा। पब्लिक डेट्स तो हैं तो लेकिन एसेट्स (Assets) के ताल्लुक से उन्हों ने कोई क्लियर पिकचर नहीं दिया है कि इसमे कितना पब्लिक डेट हैं। और यह हमारे लिये कितना फायदामन्द है और हम कितना प्रोडकटीव (Productive) ढग से इस्तेमाल कर सकते हैं। इस ताल्लुक मे उन्होंने अपनी तकरीर में कोई चीज नही बतलाई है। हमको यह सुन कर बडी खुशी होती है कि श्री ब्रह्मानन्द रेड्डी जी इस बात से दु:खी है कि यहां अनइम्प्लाइमेन्ट (Unemployment) बढता चला जारहा है, और अनाज को कीमतें बढती जारही है। उन्होंने इस स्थिति को जरूर बतलाया है। लेकिन यदि मैं उनसे यह कहू तो वह मुझे माफ करे कि इस सबध मे उनके जो सजेशन्स है वह बिलकुल निरर्थक हैं। उन्होंने बढते हुए भावों को रोकने के लिए शायद इस बात की कोशिश की है कि आन्ध्र के लिए एक बिलकुल सेप्रेट जोन (Separate Zone) बनाएं। यह कहां तक उपयुक्त है जनाब ब्रह्मानन्द रेड्डी साहब पुनः सोचें। क्योंकि जब आंध्र के लिए एक अलग जोन चाहें तो पंजाब भी इस बात की कोशिश करेगा कि उसके लिए भी एक अलग जोन हो। और दूसरे स्टेट्स भी अपने अपने लिए अलग अलग फुड जोन्स (Food Zons) चाहेंगे और भारत वर्ष में जितने भी स्टेट्स हैं वह इस तरह की मांग पेश करेंगे। मैं कहूंगा कि यह बातें अराष्ट्रीय है, एन्टीनेशनल हैं और बिलकुल प्रीपास्ट्रस (Prepostorous) हैं। इसलिए मैं यह प्रार्थना करूंगा

कि आपका यह जो उपक्रम है जो कोशिश है आप उसको छोड दें। और कोई सेप्रेट जोन बनाने की कोशिश न करें।

इसके बाद मैं यह कहूंगा कि श्री ब्रह्मानन्द रेड्डी जी ने अनइम्प्लाइमेन्ट पर क्रोकाडाइल्स टिअर्स शेड (Crocadiale's tears, shed) करने की कोशिश की है। वह यह कहते है कि बेकारी बढती जारही है यह नहीं बढना चाहिए और इसको रोकना चाहिए। वह कहते है कि रेपिड इन्डस्ट्रियालाइजेशन (Rapid industrialisation) ही इसका उपाय है। इसके संबंध में सरकार १० लाख रुपये टुविन सिटीज (Twin Cities) पर अनइम्प्लाइमेन्ट दूर करने के लिए खर्च करने वाली है। मैं इस बारे में एक कन्स्ट्रक्टिव सजेशन (Constructive suggesion) देना चाहता हू। वह यह कि हमारे इन टुविन सिटीज मे १० एम. एल. एज. है और एम. पीज. है उनकी एक एडवाइजरी कमेटी बनाई जाए। और यह १० लाख रुपये उस कमेटी के द्वारा खर्च किये जाये। ओर वह अपने कान्स्टीटुवेन्सीज में अनइम्प्लायमेन्ट को दूर करने के लिए काम करे। अगर फाइनान्स मिनिस्टर अपनी बजेट स्पीच मे इस तरह का सुझाव देते तो मै जरूर उनकी तारीफ करता। खैर! ऐसा न हुआ न सही। कम से कम अब भी वह इसको दृष्टिगत रखे। और इसका कार्यान्वित करने की कोशिश करे, मेरी यह प्रार्थना है।

इसके बाद ब्रह्मानन्द रेड्डी साहब का जो सब से बडा पाप है मैं उसके बारे में कुछ बतलाना चाहता हू। मैं यह शिकायत के तौर पर नहीं कह रहा हूं और यहां जो दूसरे आनरेबल मेम्बर्स है व यह न समझे कि मैं कोई पेरोकियल स्टेटमेन्ट हाउस के सामने रखना चाहता हू। बल्कि यह एक वास्तविकता है जिसे मै आपके सम्मुख रखना चाहता हू। और यह मेरा फर्ज है कि इस बारे में गवर्नमेन्ट को चेतावनी दूं और इस पर इसरार करू। आपने जो पाप किया है वह तेलंगाना के साथ दुर्लक्ष है। इसका मतलब यह नही कि मै आन्ध्रा के प्रतिकूल हू, विरोधी हू या खिलाफ हू। ऐसा नही है। मै भी आन्ध्र प्रात की तरक्की चाहता हू। हमारा आन्ध्र प्रदेश भी भारत का एक हिस्सा है। मैं यह चाहता हू कि आंध्र और तेलगाना में इमोशनल इनटीग्रेशन हो। मैं इसके पक्ष मे हू। और जो इस बात के लिये कोशिश करता है मैं सब से पहले उसकी ताईद करूगा। और इसके लिये मुझे त्याग करना पड़े तो मैं जरूर करूगा। लेकिन मै यह जरूर कहूगा कि किसी प्रांत की स्थिति को दुर्लक्ष करना ठीक नही है। तेलंगाना की विस्तीर्णता यानी एरिया ४२४३३ मील है। आंध्रा की विस्तीर्णता ६३६०८ वर्ग मील है। तेलगाना की जन संख्या एक करोड साडे सात लाख के ऊपर है। और आंध्र की जन सख्या दो करोड के ऊपर है। तेलगाना के रेवेनिव रेसिट्स ६०-६१ के बजेट के अनुसार ३२६४२७००० है और ६०-६१ मे आंध्र के रेवेनिव रेसिट्स ४९५३७६००० है। इसी इयर में जो एक्सपेन्डिचर (Expenditure) है आप उसको भी देखिये। तेलगाना पर जिसकी आमदनी ३२ करोड है ३० करोड रुपये खर्च किये जाते हैं। और इसका १८७३४००० रुपयों का प्लस बेलेन्स (Plus balance) है। यानी उसका इतना पैसा बचा। वैसे ही आंध्र पर ५१२२०९००० रुपये खर्च कर रहे हैं। जब कि इसके रेवेनिव केवल ४९ करोड है।

इस तरह से इसका मैनस बेलेन्स (Minus Balance) आता है। आप कहते हैं कि जनटलमेन्स एग्रिमेन्ट हुआ है जिसके मुताल्लेक कोण्डा व्यकट रगा रेड्डी साहब बार बार कहते थे कि हमने यूं ही नही माना है ऐसा एग्रिमेन्ट हुआ है और बहुत सी बाते करते थे उसमें तो साफ साफ लिखा है कि:

"Distribution of Expenditure between Telangana and Andhra Allocation of expenditure within the resources of the State is a matter which falls within the purview of the State Government and the State Legislature. Since, however, it has been agreed to between the representatives of Andhra and Telangana that the expenditure of the new State on central and general administration should be borne proportionately by the two regions and the balance of income from Telangana should be reserved for expenditure on the development of Telangana area, it is open to the State Government to act in accordance with the terms of this agreement in making budgetary allocations. The Government of India propose to invite the attention of the Chief Minister of Andhra to this particular understanding and to express the hope that it would be implemented."

इस एग्रिमेन्ट का क्या हुआ। यह सिर्फ रद्दी का कागज बन गया। अगर आप एक प्रात को इस तरह से नजरअन्दाज करने की कोशिश करते रहे तो जाहेर है कि आप जो इमोशनल इन्टिग्रेशन की बातें करते हैं तो इन्टिग्रेशन नही हो सकता चाहे हम जैसे लोग इनको लाने के लिये कितनी ही कोशिश क्यों न करे। आप इस तरह से दुर्लक्ष करते हैं तो इसको जो नतीजा निकल सकता है उसका आप अन्दाजा कर सकते हैं। यह पाप गवर्नमेन्ट की तरफ से होता है तो यह बहुत ही बुरा है। और हमारा काम है कि हम ऐसा न होने दें। मैं आप से प्रार्थना करता हू कि आप ऐसा न होने दें। प्लेन्ड स्कीम्स के सबंध में मैं जब रूलिंग पार्टी के किसी साहब से चर्चा कर रहा था तो उन्होंने कहा कि जब हम आध्र और तेलगाना के लेहाज से सोचते हैं तो हमने तेलगाना को एकतृतीयांश से ज्यादा दे दिया है। लेकिन फीगर्स तो कुछ और ही बतलाते हैं। आप तीन चार साल मे ९१ करोड रुपये खर्च करते हैं इसमें से तेलंगाने पर सिर्फ २६ करोड खर्च होता है। इस तरह से तेलंगाने पर खर्च एक-तृतीयांश भी नहीं हुआ है। तेलंगाना कोई छोटा एरिया नहीं। जन सख्या के लेहाज से वह आसाम स्टेट से कम नही है। पंजाब से कम नही, राजस्थान से कम नहीं है। जन संख्या के लेहाज से मैसूर स्टेट सिर्फ १९ लाख अधिक जन संख्या रखता है। इतने बड़े प्रांत को दुर्लक्ष करना ठीक नहीं होगा। मैं बार बार आपसे यही कहना चाहता हूं।

इसके बाद मैं चन्द और बातों पर प्रकाश डालना अपना फर्ज समझता हूं। इण्डस्ट्रीज के डेवलपमेंट के लिये आपने एक इण्डस्ट्रीयल डेवलपमेंट कारपोरेशन

(Industrial Department Corporation) बनाना तैय किया है। यहां एक फाइनेनशल कारपोरेशन पहले से ही है। आप कहेंगे कि उसके फंक्शन केवल लोन देने की हद तक है। जो इन्डस्ट्रीयल डेवलपमेंट कारपोरेशन बनेगा वह बतौर खुद इण्डस्ट्रीज चलायेगा। या जो इण्डस्ट्रीज है उनकी मदद करेगा। या वह और किसी ढंग से काम करेगा। जब कि आपका फाइनेनशल कारपोरेशन सेल्फ सपोर्टिंग (Self-Supporting) नहीं है और गवर्नमेंट उसको सबसीडीज देकर पाल रही है यद्यपि वह थोड़ा बहुत काम प्रजा के हित के लिये जरूर कर रहा है तो मैं आप से पूछना चाहता हूं कि आप यह डेवलपमेंट कारपोरेशन बना कर उससे ज्यादा क्या काम करने वाले हैं। क्या आप एक दूसरे के विरुद्ध इण्डस्ट्रीज चलाना चाहते हैं। आप जरा प्रेकटीकबालिटीज में जाकर देखिए कि एक इण्डस्ट्री को दूसरी इंडस्ट्री के विपरीत चलाने की कोशिश कहां तक सफल हो सकती है और इसका अन्दाजा इंडस्ट्रीयालिस्टस अच्छी तरह से कर सकते हैं। मुझे तो इसके मुताल्लिक संदेह मालूम होता है। इस लिये आप इस बात की कोशिश न कीजिये कि अपने दोस्त असहाय जो बेचारे बेरोजगार हैं लेकिन उन्हें कोई सोर्स आफ लीविंग पैदा करना है और वह अपना पैसा किसी तरह से लगाना चाहते हैं तो उनको किसी तरह से मैनेजिंग डाइरेक्टर या आप्रेटिव्ह डाइरेक्टर आदि बना देने की खातिर एक इंडस्ट्रीयल डेवलपमेन्ट कारपोरेशन बना दें। अगर इस तरह फायनेंस आप किसी एक बाडी को देना ही चाहते हैं तो आपके पास पहले से फाइनेनशल कारपोरेशन मौजूद है उसी को आप यह काम क्यों नहीं दे देते। इसके लिये अगर कोई लीगल आबजेक्शन्स पैदा होते हैं तो उनको दूर करने की कोशिश की जा सकती है। लेकिन जब एक कारपोरेशन मौजूद है तो फिर एक और कारपोरेशन बनाने की बीमारी को छोड़ देना चाहिये। यही मेरी विनीत प्रार्थना है।

*శ్రీ పి. శావయ్య (తిరువూర్):– అధ్యక్షా, ఆర్థిక శాఖా మాత్యులు ప్రవేశ పెట్టిన 1960–61 సంవత్సరపు బడ్జెటును నేను బలపరుస్తున్నాను. ఈ సంవత్సరపు బడ్జెటు చాల అభివృద్ధికరంగా ఉన్నదని చెప్పడానికి ఏమాత్రం సందేహం లేదు. ప్రతిపక్ష సభ్యులు విమర్శిస్తున్నప్పటికీ కూడ ఈ బడ్జెటు కొంత ఉత్సాహకరంగానే ఉన్నదని వారు కూడ ఒప్పుకుంటారని నా నమ్మకం. 1956–57 వ సంవత్సరం బడ్జెటులోని అంకెలను ఈ బడ్జెటులోని అంకెలను, చూచినట్లయితే చాల అభివృద్ధి కనుపిస్తున్నది. కొన్ని కొన్ని పద్దులలో రెట్టింపు, రెండు రెట్లు మూడు రెట్లువరకు ఎక్కువ మొత్తాలను కేటాయించారు. వ్యవసాయం, పశుపోషణ, నీటిపారుదల మున్నగు పద్దులకు సంబంధించినంతవరకు పెద్ద మొత్తాలనే కేటాయించారు. గౌరవనీయులైన బ్రహ్మానంద రెడ్డిగారు ఈ బడ్జెటును తయారు చేయడంలో ఎక్కువగా గ్రామాలను దృష్టిలో పెట్టుకొన్నారని నేననుకొంటున్నాను. ఈ బడ్జెటులో క్రొత్తపన్నుల ప్రసక్తి లేదు. మీదు మిక్కిలి వేరుశెనగ, ప్రత్తి మున్నగు వాణిజ్య పంటలపై ఉన్నటువంటి అదనపు పన్నులను తీసేశారు. చాల సంతోషము. గాని ఆ సంవత్సరములకు కేయీ అదనపు పన్నులను తీసినట్లుగా

చెప్పారు. ఈ పన్నులను ఇచ్చుకోడంలో రైతులకు అంత కష్టంగా లేకపోయినప్పటికీ గ్రామోద్యోగస్తులు, రెవిన్యూ ఇన్‌స్పెక్టరులు మున్నగు అధికారులవలన పొందే బాధలు చాల ఎక్కువగా ఉన్నాయి. కాబట్టి యీ పన్నులను శాశ్వతంగా తీసేయాలని నేను మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

ఈ బడ్జెటులో 65 లక్షల రూపాయలు— సమతుల్యాపు నిధి ప్రత్యేకించడం చాల సంతోషకరమైన విషయం. ప్రభుత్వం వికేంద్రీకరణ సిద్ధాంతాన్ననుసరించి పంచాయతీ సమితులకు, జిల్లా పరిషత్తులకు ఎక్కువ అధికారాలనిస్తున్నది. అన్ని గ్రామాలలోను పంచాయతీలద్వారా పనులు జరిపించుకొనుటలో యీ 'నిధి' చాల ఉపయోగపడుతుంది. 100, 200 రూపాయలు కూడ ఆదాయం లేనటువంటి పంచాయతీలు ఎన్నో ఉన్నవి. ముఖ్యంగా అటువంటి వాటికి ఈ 'నిధి' ఎక్కువగా ఉపయోగపడుతుంది. గ్రామాలలో అవసరమైన పనులన్నీ చేసుకోడానికి కొంత వీలు కలుగుతుంది. ఇంతవరకు బ్లాకులలోని allotments ఎక్కువ ఆదా లేక పోవడంవల్ల చిన్నగ్రామాలు ఉపయోగించుకోలేకపోయారు. పెద్ద పంచాయతీలు, బ్లాకులు ఉన్న allotments అంతా వినియోగించుకునేవి. అందువల్ల ఈ బడ్జెటులో యీ 65 లక్షల రూపాయలను అటు పంచాయతీలకు కేటాయించడం చాల బాగుగా నున్నది.

నీటిపారుదల విషయంలో మంత్రిగారు చాల తృప్తికరమైన allotment చూపించారు. సందేహం లేదు. కాని, దీనికి సంబంధించిన పనులు మాత్రం చురుకుగా జరగడం లేదని మీద్వారా తెలియజేస్తున్నాను. Minor irrigation విషయంలో పనులు చురుకుగా సాగడంలేదు. పెద్ద ఉద్యోగస్తుల దగ్గరకు వెళ్ళితే, 'చాలినంత staff లేదు; అందువల్ల చురుకుగా చేయలేకుండా ఉన్నాము' అని చెబుతున్నారు. కాని, staff పెంచకుండానే పనులు చురుకుగా సాగించుకోడానికి అవకాశం ఉన్నదని మనవిచేస్తున్నాను. ఇప్పుడు ప్రతి Executive Engineer దగ్గర కూడ నలుగురు Assistant Engineers ఉంటున్నారు. ఆ Assistant Engineers అంతా head quartersలోనే ఉంటూ ఉంటారు. విజయవాడలో నీటి పారుదలకు సంబంధించి ముగ్గురు Executive Engineers ఉన్నారు. ఈ ముగ్గురి దగ్గర ఒక్కొక్కరిదగ్గర నలుగురు అసిస్టెంటు ఇంజనీర్లు చొప్పున ఉన్నారు. వారంతా విజయవాడలోనే ఉండకుండా, తాలూకాకు ఒక అసిస్టెంటు ఇంజనీరు ఉన్నట్లయితే పనులు చురుకుగా చేయడానికి అవకాశం ఉంటుంది. ప్రాథమికదశలో స్కీములకు plans తయారుచేయడంలో estimates వేయడంలో technical గా ఆలోచించవలసినదేమీ ఎక్కువగా ఉండదు. వారు తయారుచేస్తే తరువాత వాటిని ఎక్జిక్యూటివ్ ఇంజనీర్లు check చేయడానికి అవకాశం ఉంటుంది. ఈ విధంగా చేయించినట్లయితే పనులు చురుకుగా జరగడానికి అవకాశం ఉంటుంది. నా వినియోజక

వర్గంలో 4 minor irrigation schemes ఉన్నవి. ఇవి ఎంతో కాలంనుంచీ ఉంటూనే ఉన్నవి. అవి కొలిక్కి రాకుండానే నిలిచిపోతున్నవి. Detailed estimates పూర్తికావడం లేదు ఎక్జిక్యూటివ్ ఇంజనీరుగారో, సూపరింటెండింగ్ ఇంజనీరు గారో వాటిలో estimates ఏవో తప్పు వున్నవని తిరిగి పంపిస్తున్నారు. అందువల్ల ఆ విధంగా ఆలస్యం జరుగుతోంది. ఈ విషయాలను మంత్రిగారు దృష్టిలోనికి తీసుకుంటారని ఆశిస్తున్నాను.

మద్యపాన నిషేధం గురించి చాలమంది గౌరవసభ్యులు యిచ్చట మాట్లాడారు. తెలంగాణాలో మద్యనిషేధం అమలు చేయాలని కొందరు గౌరవసభ్యులు చెప్పారు. ఆంధ్రలో prohibition అనేది successful గా అమలు జరుగుతున్నదా; fail అయినదా అని ఆలోచిస్తే fail అయినదనే చాలమంది అభిప్రాయపడుతున్నారు. Fail అయినది కనుక దానిని తగు విధంగా సరిచేసుకుంటే బాగుంటుంది. కాని, ఇప్పుడు ఆంధ్రలో సాగుతున్న పద్ధతిలోనే తెలంగాణాలో కూడ prohibition తేవాలంటే— అది చాలవిచారకరమైన సంగతి. Prohibition వల్ల గీతకార్మికులకు వృత్తులు పోయాయి. అంతవరకు నిశ్చయమే. దానిమీద వారు ఆందోళన చేశారు. కొంతమంది సత్యాగ్రహాలు చేశారు. ప్రభుత్వం వారు ఏదో విధంగా వారికి వృత్తులు చూపించవలసి వచ్చింది. ఆ కారణంచేత ప్రభుత్వం నీరా సొసైటీలు స్థాపించారు. సంతోషమే. 'ఈ సంవత్సరం ఇంక వీరా సొసైటీలను స్థాపించము' అని మొన్న మంత్రిగారన్నారు. ఇప్పటికి 390 నీరా సొసైటీలు ఉన్నవి. ఇక వాటి అవసరమే లేదని మంత్రిగారి అభిప్రాయమై యుండవచ్చు— నా నియోజకవర్గంలో నాలుగు నీరా సొసైటీలున్నవి. ఒక్కొక్క సొసైటీక్రింద నాలుగైదూళ్ళను రిజిష్టరు చేయడం జరిగింది. అంతవరకు బాగానే ఉన్నది. నాలుగైదు ఊళ్ళలోని చెట్లనుంచి నీరా తయారుచేయడం జరుగుతుందనుకున్నాము. నేనీ మధ్య ఆ గ్రామాలకు వెళ్ళి చూస్తే నీరాపేరుతో తెల్లకల్లు తీయడం జరుగుతోంది. సొసైటీల క్రింద లేని గ్రామాలలో కూడ ఇట్లా గీయడం జరుగుతోంది. ఎక్సైజు సూపరింటెండెంట్ గారు లైసెన్సులుఇచ్చి అన్నిగ్రామాలకు నంబర్లువేసేస్తున్నారు, అని పోలీసువారు చెపుతున్నారు. ఎక్సైజు సూపరింటెండెంటుగారినడిగితే "ఒక సొసైటీ ఉంటే ఆ సొసైటీ క్రింద ఎన్ని గ్రామాలకైనా సరే licence ఇవ్వడానికి అవకాశమున్నదని అంటున్నారు. కో-ఆపరేటివ్ డిప్యూటీ రిజిష్ట్రారుగారి దగ్గరకు వెళ్లి ఆ గ్రామాలను affiliate చేశారా అని అడిగితే "నేనేమీ చేయలేదు. నేను రిజిష్ట్రేషను చేసినప్పుడు యేయే గ్రామాలను ఆ సొసైటీల క్రింద చేర్చినారో ఆ గ్రామాలలో తప్ప మిగిలిన గ్రామాలకు licence ఇవ్వడానికి వీలులేదు. మరి ఎక్సైజు సూపరింటెండెంటుగారు ఇట్లా ఎందుకు చేస్తున్నారో అర్థం కావడంలేదు" అంటున్నారు. గ్రామంలో 20 చెట్లకు నంబర్లు వేస్తే నంబర్లు వేయకుండా 100

చెట్లను గీస్తున్నారు, దీనిని చూచేవారెవ్వరూ లేరు. అజమాయిషీ లేదు. ఈ నీరా వ్యవహారమంతా ప్రతివారికీ ఆశ్చర్యంగా ఉంటున్నది. 12 గంటల తరువాత నీరా అమ్మకూడదని bye-laws లో ఉన్నది. 24 గంటలూ అమ్ముతూనే ఉన్నారు. నీరా సొసైటీలు లేనప్పుడు కాపుసారా మాత్రమే ప్రచారంలో యుండేది. దానిని డబ్బుగలవారు మాత్రమే త్రాగేవారు. Prohibition వలన పేదవారు చాల లాభపడ్డారు. ఈ నీరా సొసైటీలద్వారా నీరా అనే కల్లు రావడంతో పేద వారు హరిజనులు యధాప్రకారం త్రాగుడుకులోనై ఇంట్లో వున్న కంచం, చెంబు మరల తాకట్టుపెట్టి యధాస్థితికి దిగజారుతున్నారు. వారిని దృష్టిలో పెట్టుకొనైనా ధైర్యంగా నీరా సొసైటీలను రద్దుచేయడానికి ప్రభుత్వం ముందుకు రావాలని కోరుతూ సెలవుతీసుకుంటున్నాను.

*శ్రీ వి. ధర్మభిక్షం (నకరకల్లు) :— అధ్యక్షా, బడ్జెటుకు సంబంధించి చాలా మంది గౌరవ సభ్యులు చాలా వివరాలు చెప్పారు. బ్రహ్మానందరెడ్డిగారికి ఆనందం కలిగేటట్లుగా చాలా మంది చెప్పారు. ఇదంతా లెక్కల గారడీ క్రింద కనిపిస్తోంది. అంతేకాని ఇందులో చెప్పినవన్నీ అమలులోనికి వస్తాయనే నమ్మకం లేదు. ఈ సందర్భంలోనే శాంతిభద్రతల విషయమై ఒకటి రెండు మాటలు చెప్పవలసి వుంది. నాగార్జునసాగరంవద్ద 1-1-60 వ తేదీన trade union activities ప్రకారం బహిరంగ సభ జరుపుకున్నారు. Transport workers కు యజమాని కంట్రాక్టరు డబ్బు సరిగా ఇవ్వలేదని అంత డబ్బు ఇచ్చిన తరువాత లారీలను తీసుకువెళ్ళాలని అడిగినందుకు transport workers సమ్మె చేస్తున్నారనే అందోళన కల్పించి, సర్కిల్ ఇనస్పెక్టరుగారు గబగబా 30 మంది కానిస్టేబిల్సును పిలిపించి డాముదగ్గర లాఠీఛార్జి చేయించారు. మేమూ అక్కడే వున్నాము. అక్కడ సమ్మె కాని ఏ ఇతర విధమైన ఆందోళనగాని జరుగలేదు. ఇటువంటి చిన్న విషయాలలో కూడ పోలీసువారికి ఎక్కడపడితే అక్కడ, ఎప్పుడుపడితే అప్పుడు తలకాయలు పగులగొట్టండి, విచ్ఛిన్నంచేయండి అని ప్రభుత్వం ప్రత్యేక ఆర్డర్లు పంపిందా అనే అనుమానం వేసినదన్నమాట. సంజీవయ్యగారి ఉపన్యాసము విన్న తరువాత ప్రత్యేక ఆర్డర్లు పంపడమేకాక బహిరంగంగా ఒక పాలసీగా కూడ నిర్ణయించుకున్నట్లు కనబడుతున్నది. చినకాపర్తి గ్రామంలో చాలా కాలంనుంచి రెడ్డి దొరలు బంచెరాయి భూములను పశువులను మేపుకోవడానికి ఉపయోగించుకొంటున్నారు. కాని పేదలు దున్నుకొని వ్యవసాయం చేసుకుంటుంటే పోలీసు వారిని కట్టుకుని 144 వ సెక్షను క్రింద కేసు పెట్టించారు. ఇంతకాలము రెడ్డిదొరలు ఉపయోగించుకుంటూ వుంటే ఏ 144 వ సెక్షను లేదు; పోలీసువారికి తెలియనే తెలియదు. పేద హరిజనులు దున్నుకొంటుంటే 60, 70 మంది పైన సంజీవరెడ్డిగారి హయాంలో హరిజనుడైన సంజీవయ్యగారు మంత్రిగా వుండగా

144 వ సెక్షను క్రింద కేసులు పెట్టించారు. ఈ విధంగా కేసులు పెడితే, చేతిలో డబ్బు లేక, ప్రయాణం చేసే వీలులేక రామన్నపేట తాలూకా అయితే భువనగిరిలో కేసులు పెట్టడం వల్ల హరిజనులు కాలినడకను కోర్టుకు వెళ్లేస్థితి వచ్చింది శాంతిభద్రతల విషయమై ఎన్నో చెప్పవచ్చు. కురంచేడు — దేవరకొండలో జరిగిందేమీలేదు. ఒక పోస్టుమాన్ ఒక పోలీసు కానిస్టేబిలు ఇంటికి పోయి ఏదో ఉత్తరం ఇవ్వబోతూంటే, "మా ఇంటికి ఎందుకు వచ్చావు, నా అనుమతి లేకుండా" అని త్రాగివున్న ఆ కానిస్టేబిలు కర్రతో బాదాడు నలుగురు కుటుంబీకులు "ఏమిటి ఈ గల్లంతు" అని రాగా గవర్నమెంటు ఉద్యోగిని దెబ్బలు కొడతారని, బెంబడిపడతారనే ఉద్దేశంతో 10, 20 మంది పోలీసువాళ్లు ప్రక్కన వుండే కల్లుకొట్లోనుంచి పరుగెత్తుకొని వచ్చి దెబ్బలు కొట్టారు ఆ విషయం అలా వదులుదాము. పంచాయితీబోర్డు ప్రెసిడెంటు శ్రీ కైలంగారు ఆఫీసులో వుండి కాగితాలు చూచుకుంటూ వుంటే కాగితాలను చెల్లాచెదరుచేసి రికార్డును బైట పారవేసి పంచాయితీబోర్డు ప్రెసిడెంటును మిగతా కౌన్సిలర్లను పట్టుకొని వారిపై కృష్ణారెడ్డిదొరగారి మద్దతుతో కేసులు పెట్టారు ఊరంతా రాత్రి అంతా గాలించారు—కమ్యూనిస్టులను దెబ్బలు కొట్టాలని, పట్టుకోవాలని ఒక రకమైన పాలసీ ప్రకారం ప్రభుత్వం ఏమైనా instructions ఇచ్చిందా, ఇక ముందు ఏమి చేయబోతారనే అనుమానాలు మాకు ఉన్నాయి ఈ విషయమై ప్రభుత్వ పాలసీ ఏమిటో స్పష్టంగా బైట పెట్టవలసిన అవసరం ఉన్నదని చెప్పదలచినాను. కార్మికుల క్షేమమునకై ప్రభుత్వం ఎన్నో జీ. వో లు పాసుచేస్తూ వుంటుంది. అవి పత్రికలలో వస్తూ వుంటాయి. మంత్రిగారు ఇక్కడ శాసనసభ్యులకు సర్క్యులేటు చేస్తూ వుంటారు. ఇవి అడిగిన వానిని satisfyచేయడానికి వేస్తున్న ఆర్డర్లేనా, లేక అంతమంది ఆఫీసర్లకు, అన్ని డిపార్టుమెంటులకు వీటితో concern వున్నదా, వాటిని ఆచరణలో పెట్టవలసిన బాధ్యత వారికి ఉన్నదా అనేది అనుమానంగా ఉన్నది. ఉదాహరణకు work-charged establishment కు రు. 6 లు అదనంగా D. A. ad hoc increase చేయాలని 1957 లో జీ. వో. చేశారు. దానిని ఆచరణలో పెట్టునపుడు, ఒకే గ్యాంగులో పనిచేసే ఇద్దరు కూలీలకు వర్తిస్తుంది, మూడవ వానికి వర్తించదనే రీతిగా చేస్తున్నారు. నాగార్జునసాగర్ లోని employees కు వర్తిస్తుంది. మూసీ ప్రాజెక్టులో పనిచేసే employees కు వర్తించదంటే అన్ని రకాల work-charged establisment వారికి వర్తించవలసిన ఈ జీ. వో. విషయమై ఎవరికి వారిని separateగా ఎందుకు treat చేస్తున్నారని అడుగదలచాము. Socialist Pattern of Society అని అంటూ ప్రభుత్వం చేసిన జీ. వో. లను రూల్సును అమలు చేయకుండా మధ్యవర్తచడం ఏమిటి అని ప్రశ్నించదలచినాను. మూసీ ప్రాజెక్టుకు పనివారల యూనియన్ ప్రధాన ఎస్. ఇ. గారిని రు. 6 లు

[illegible] ఆ విషయం అడిగితే నాగార్జునసాగర్ బోర్డు వున్నది కాబట్టి అక్కడ వస్తుంది, ఇది గవర్నమెంటుది కాబట్టి ఇచ్చేది లేదని అన్నారు.

"ఏమండి. పెద్ద రాష్ట్రీయ సంఘం క్రిందికి వచ్చింది చూశారా?" అంటే "సరే, అది నిజమే కావచ్చు, మొత్తానికి బాధ్యత తీసుకోడానికి మేము సిద్ధముగా లేము" అన్నారు. ఉదాహరణకు పండుగకు అడ్వాన్సు ఇవ్వవలెనని ప్రభుత్వము జి.ఓ. పాస్ చేసినది స్టేట్‌లో ఉండేవారందరు పొందారు, అది నాలుగు రోజులు ముందే వచ్చింది, దాని ఉద్దేశము ఏమిటి? ఏ నెలలో వచ్చిన జీతం ఆ నెల ఖర్చు పెట్టుకుంటారు. పండుగకు సరిపోదు, అడ్వాన్సు ఇస్తే పండుగకు ఉపయోగించుకుంటారు అనే ఉద్దేశముతో ప్రభుత్వము ఉత్తరవులను జారీ చేసినది. మూసీ ప్రాజెక్టులో ఎగ్జిక్యూటివు ఇంజనీరును అడిగితే వారు ఇలా అన్నారు. "ఒక నెల జీతం అడ్వాన్సుగా ఇస్తే వారు తిరిగి మాకు ఇస్తారని నమ్మకం ఏముంది? వారు ఇవ్వకపోతే ఆ డబ్బును మా జీతాలలో నుండి వసూలు చేస్తారు. అందుచేత మేము ఆ బాధ్యత పుచ్చుకోము" వారు అంత బాధపడిన వారు ఎంతో డబ్బు దుర్వినియోగము అయినప్పుడు కూడ అదే బాధ్యత వహించవలసినది. వారు కంట్రాక్టర్ల వద్ద నుండి లంచాల పేరుతో సంపాదించే డబ్బు గురించి కూడా అదేవిధముగా బాధపడితే చాలా భాగం మన ఖజానాలోకి వచ్చేది. అది మాత్రం బాధ్యత పుచ్చుకోరు కాని కార్మికులకు వసతులు కల్పించే సమస్య వచ్చినప్పుడు మాత్రం అడ్డంగా వచ్చి తప్పుతోవలలో పడుతూ ఉంటారు. మూసీ ప్రాజెక్టులో పనిచేసే కార్మికులకు 6 రూపాయల ఇంక్రిమెంటు వర్క్-చార్జ్డు పనివారికి కూడా ఇవ్వాలని జి.ఓ. వచ్చినప్పుడు క్రొత్తగా వచ్చిన శ్రీ జగన్నాథరెడ్డి గారు అనే ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీరు ఏమి చేశారు? ఇట్లా అయితే 'లాభం లేదు, ఫిక్సెడ్ శాలరీస్ పెడితే ఆరు రూపాయల బెడద ఉండదు అనుకున్నారు. అందుచేత వర్క్-చార్జ్డ్ కంటింజన్సీ ఫండ్ నుంచి యిస్తున్న వారిని టెర్మినేటు చేస్తూ క్రొత్తగా కన్సాలిడేటెడ్ పండ్ పేరుతో యిస్తున్నట్లు వారికి అప్పాయింట్‌మెంట్ ఆర్డర్సు ఇచ్చారు. ఈ రకంగా ఆరు రూపాయల ఇంక్రిమెంటు వర్తించకుండా కుట్రలు పన్నిన పరిస్థితులు కూడా జరిగాయి. వర్క్-మెన్స్ కంపెన్సేషను గురించి చట్టములున్నవి. రూల్సు ఉన్నవి, వాటిని ఉపయోగించి నష్టపరిహారం ఇప్పించే అవకాశములున్నవి. కాని మొన్న కామారెడ్డి గూడెంలో, పెద్ద ఊరిలో రెండు యాక్సిడెంట్సు జరిగినవి. పెద్ద బ్లాస్టింగ్ యాక్సిడెంటు జరిగింది. కామారెడ్డిగూడెములో లారీ దెబ్బ తగిలి కొంతమంది చచ్చిపోయారు. సూపరింటెండింగ్ ఇంజనీరు నుంచి లేబర్ ఆఫీసరుకి వచ్చిన లేఖలో ఆ లారీ డ్రైవరు, యజమాని లారీని అమ్ముకొని వెళ్ళిపోయినట్లున్నా అందుచేత డబ్బు ఇవ్వడానికి వీలులేదనిన్నీ వ్రాశారు. గవర్నమెంటు లారీ డ్రైవరు గాని కంట్రాక్టరు గాని

పనిలోకి వచ్చినప్పుడు వాళ్ళ నుంచి డిపాజిట్ వసూలు చేస్తారు అది ఏమయినట్లు? వారు కుట్రపన్ని రావలసిన డబ్బు రాకుండా చేస్తున్నారు. ఆ డబ్బును వశపరచుకుని యిప్పించే ఏర్పాటు చేస్తున్నట్లు ఏమీ లేదు. ఆ రకముగా ప్రభుత్వను నష్ట పరిహారం చెల్లింపజేయుటకు బాధ్యతను తీసుకొనుటలేదు.

శ్రీ జి గంగారెడ్డి :- 'కోరం' లేదు.

(The quorum bell was rung.)

శ్రీ బి. ధర్మభిక్షం :- అందుచేత లేబరు సమస్య గురించి ఆలోచించేటప్పుడు లేబరు జి ఓ. డిపార్టుమెంటు కరెస్పాండెన్సుకు మధ్యరకం ఆఫీసుగా తయారైనది. జి. ఓ లను అమలులో పెట్టడానికి తగిన ఒత్తిడి చేవడానికి ప్రయత్నించడం లేదు. యజమానినీ కార్మికులను ఇద్దరినీ కూర్చో పెడతారు, వారు వినకపోతే ఇంటికి వెళ్లిపోతారు. ఆఫీసర్సు కన్సిలియేషన్ చేసేది యేమీలేదు. ఉన్న రూల్సును అమలులో పెట్టడానికి వారు ఏమాత్రము ప్రయత్నము చేయడములేదు. ఈ సందర్భాన లేబరు పాలసీ విషయం ప్రభుత్వం చాలా తీవ్రంగా ఆలోచించాలి, అటువంటి సమస్యలు పరిష్కరిస్తేనే సోషలిస్టు తరహా సమాజ నిర్మాణం అనే పేరు సార్థకమవుతుంది. లేనిచో అది వట్టి బూటకముగా తయారు అవుతుందని నేను యీ సందర్భములో చెప్పదలచాను. ఇంకా చెప్పవలసిన అంశములు చాల ఉన్నవి. అయినా గంట కొడుతున్నారు. నీరా సొసైటీల విషయం ఒక గౌరవ సభ్యుడు చెప్పారు. టాడీటేపర్సు నిరుద్యోగులైనా వారికి ఫరవాలేదట. మద్య నిషేధం అమలు బాగా చేస్తే చాలునట. 390 నీరా సొసయిటీలు సరిపోతాయట. ఇక ముందు క్రొత్త సొసైటీలకు అనుమతి నివ్వకూడదట. 390 నీరా సొసైటీలను బంద్ చేసిన తరువాత విషయం వారు శెలవివ్వలేదు. మద్య నిషేధ చట్టము వలన కలిగిన నష్టము గీత పనివారలకే కాదు. దేశంఅంతటా విషపదార్థములను పుచ్చుకుంటున్నారు. అరాజకము ప్రబలినది. గీత పనివారికిని హాబిట్యూవల్ అఫెండర్సుగా పరిగణించి అవృత్తి పేరుగల వారిని నిర్బంధించి బాధలు పెడుతున్నారు. మద్యనిషేధమును తీసివేయవలసిన పరిస్థితి ఏర్పడింది. అందుచేత మద్య నిషేధం పాలసీని ప్రభుత్వము ఉపసంహరించుకోవాలి. కృష్ణా జిల్లాలోని మునగాల పరగణా తెలంగాణాలోని నల్లగొండ జిల్లాకు వచ్చింది. అలాగే భద్రాచలం ఖమ్మంజిల్లాకు మార్చబడింది. విజయపురిలో కొంతభాగం తెలంగాణాకు వచ్చింది. తెలంగాణాలో చేరిన యీ ప్రాంతాలలోని గీతపనివారలకు అంగడులు పెట్టుకోడానికి అవకాశం యిచ్చి వారికి వృత్తి కల్పించాలని యీ సందర్భమున ప్రభుత్వము వారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీ ఈ. విన్నప్ప (మహబూబ్‌నగర్):—కల్లు అంగడినుంచి వచ్చిన కాంగ్రెసు వాళ్లు, మరెవరో గూండాలు కొట్టారని వారు చెప్పారు. మళ్ళీ కల్లు కొట్లు కావాలంటున్నారే వారు!

*శ్రీ పి. గోపాలరెడ్డి (తిరుత్తని):— అధ్యక్షా, మన ఆర్థికశాఖా మాత్యులు ప్రవేశపెట్టిన బడ్జెటు చాల సవ్యముగా ఉందని చెప్పక తప్పదు. ఇందులో నూరు కోట్ల దాకా పోతుందని భావించిన అభిప్రాయానికి మాత్రం అందుకోలేము వారు. వారు చెప్పిన స్పీచ్‌లో అన్ని వివరాలు చాల విపులముగ ఇచ్చారు, అయితే హర్షించ తగినంత పెంపుదల కాలేదు ఏ సందర్భములో పెంపుదల కాలేదో నాకు తోచినంతవరకు ప్రభుత్వం దృష్టికి తెస్తాను పై సంవత్సరములో చక్కబడు తుందని కొన్ని సూచనలు చేస్తున్నాను మొట్టమొదట కమర్షియల్ టాక్సు లేక సేల్సుటాక్సు వలన రాబడి అనుకున్నంతగా లేదు మన రాష్ట్రము పెద్దది అయినప్పటికిని వ్యాపారము హెచ్చుగా జరుగుతున్నప్పటికిని అమ్మకము పన్ను వలన, రావలసిన ఆదాయము పెరుగలేదు కొనుగోలు పన్ను వేసుకున్నాం. కాని ఇంటర్నల్ గాను ఎక్స్‌టర్నల్ గాను కొనే ధాన్యమునకు మిగులుదలగా ఉన్న ధాన్యం అంతకును ఆ పన్ను సక్రమంగా వసూలు అయి ఉంటే తప్పనిసరిగా యింకొక మూడు కోట్ల రూపాయలైనా అదనముగా వచ్చి ఉండేది మన ప్రభుత్వము ఆ సిబ్బందిని మాత్రము విస్తరణ చేయడానికి తగిన కట్టు దిట్టములు చేయ బూనుకోలేదు అటువంటి పరిస్థితులలో ఆ శాఖను కొంత పెంచి డబ్బు రాబడి హెచ్చు చేయవలెనని మనవి చేస్తున్నాను రైతులందరును కొంత సంతోషమును వెలిబుచ్చేటట్లుగా యీ బడ్జెటు తయారైనది కమర్షియల్ క్రాప్సుమీద పన్నులతో బాధపడుతూ వచ్చిన రైతులు సంతోషిస్తున్నారు ఆదాయము చాలా తక్కువైనను ప్రభుత్వానికి అధికమైన పనిని కల్పించిన సందర్భము అది గత సమావేశములో సుమారు 18 కోట్ల రూపాయలు భూమి శిస్తుమూలకం గాను అప్పుల మూలకంగాను బకాయిల రూపంలోను ఉన్నవని అన్నారు. దానికి కారణాలు ఏమిటని రెవిన్యూ బోర్డువారిని అడుగగా సిబ్బంది తక్కువగా ఉందనీ, తాలూకాకు ఒక తహసీల్దారును ఇద్దరు గుమాస్తాలను ఇస్తే తప్పకుండా వసూలు చేస్తామని అన్నారనీ చెప్పారు. అది ఏమయ్యినదో, దాని పర్యవసానమేమిటో, ఆ కృషిలో ఎంత మాత్రముఫలించిందో మాకెవ్వరు చెప్పలేదు. ఆ రు. 18/- కోట్లు అట్లాగేవుందా ? ఇంకా పెరుగుతోందా? జమీందారీ ఏరియాలో బకాయీలుండడము సహజము. కాని రైత్వారీ ప్రాంతములో ఆయా సంవత్సరములలో వసూలు అయ్యే పరిస్థితులల్లో కూడ ఇటువంటి బకాయీలు తయారైనవంటే దీనికేదో మూలకారణముండి

వుండాలి. ఇలా ఆ బకాయిలను పెంచుకొని పోతూవుంటే, book adjustments చేసుకొని బడ్జెటులు తయారు చేస్తూవుంటే ఏ కార్యం ముందుకు సాగలేదు కొంత వరకు అవినీతికి దోహదము చేస్తుందేమో! ఈ బకాయీలు పూర్తిగా రైతులకు సంబంధించినవి. వారికి ఇంత indebtedness ఉండడానికి కారణమేమిటి? Rural areas లో వున్న రైతుల ఆస్తి ఎంత ఎంత వుంది, వారి అప్పులు ఎంతెంత వున్నవి, ఖర్చులు ఏవిధముగా చేస్తున్నారు అని సర్వే చేసి, వాటిని wipe of చేయడానికో లేకపోతే సరిదిద్దడానికో లేకపోతే వారు కట్టవలసిన బాకీలను కట్టుకోడానికి సమర్థతను కల్పించడానికో ప్రయత్నిస్తే చాల బాగుండేది అలా ఇప్పుడయినా చేస్తారని విన్నవించుచున్నాను ఈ మధ్య భూములను సర్వేచేశారు. ఆ సర్వే చేసిన గొడవ చెప్పుకుంటే చాల బాధగా వుంటుంది. ఒక మంత్రిగారు ఒక గ్రామానికి పోయి "మీకు సర్వే చేయడమువల్ల వచ్చిన లాభమేమిటి"ని అడిగితే వారే చెపుతారు. నూటికి నూరు అప్లికేషనులు అబ్జెక్షన్సుతో ఇచ్చారు. అబ్జెక్షన్సు ఇచ్చుకోవచ్చునని చట్టములో అవకాశముంది కాని ఆ objections ను విన్నదాతలేడు. ఒక్క ఆఫీసరు కూడ దానిని చెవిలో పెట్టుకొనలేదు. Enquiry చేసిన పాపాన పోలేదు. ఒక పట్టా కలిగిన రైతును ఇంకొక పట్టాకు చేర్చడము, లేకపోతే 10 మందిని ఒకే పట్టాకు చేర్చడము లాంటివి అనేక అవకతవకలు జరిగినవి. దీనివల్ల రైతు ప్రభుత్వము నుంచి అప్పు తీసుకోవాలంటే బాధగా వుంటోంది. ప్రభుత్వమిచ్చే అవకాశాన్ని పొందగలిగాలంటే ఇవన్నీ అడ్డంకులుగా యున్నవి. వీటిని సరిపెట్టవలసినదని ఎన్నిమార్లు మొరపెట్టుకొన్నా, ప్రభుత్వమునుంచి ఆర్డర్లు పోయినప్పటికి ఒక్క సర్వేఆఫీసరు కూడ పట్టించుకొనడములేదు. తిరుత్తిని, పుత్తూరు, చిత్తూరు జిల్లాలోని పుంగనూరు వగైరా జమీను తాలూకాలలో అనేక నిదర్శనాలు చూపించవచ్చు. పోరంబోకులను పట్టాలలో చేర్చడము, లేకపోతే పట్టాలలో వున్న వాటిని పోరంబోకులలో చేర్చడంలాంటివి జరిగినవి. రైతులు త్రవ్వుకొని అనుభవించే బావులను పోరంబోకులలో చేర్చి నీటి తీరువ charge చేస్తున్నారు. ఇది ఎంత ఘోరమో ఆలోచించాలి. ప్రభుత్వము చేసిన ఉత్తర్వులు ఏమైపోయినవో కాని register లో మాత్రము మారడము లేదు. ప్రొహిబిషన్ గురించి చాలమంది మిత్రులు నిరుత్సాహాన్ని వెలిబుచ్చారు. అలా వెలిబుచ్చుతూ వున్న దానిని వినడము కూడ చాల కష్టముగా వుంది. నాకు పూర్తిగా విశ్వాసముంది. ఎవరిని ఉద్దేశించి మన ప్రభుత్వముగాని, భారతదేశములోని అన్ని రాష్ట్రాలుగాని ఈ ప్రొహిబిషన్‌ను తీసుకొని వచ్చారో వారివల్లనే అవినీతి జరుగుచున్నది. అది మన నాయకులందరికి తెలుసు. ఈ విధానములో కొంచెం లోపముండి నచో, ఒక విధమైన చెడ్డ చాలవరకు వుంది. పోలీసు ఉద్యోగ [illegible] ఏదో కొంతవరకు స్వార్థపరులుగాను ప్రజారక్షకులుగాను వున్నా,

ఈనాడు ప్రజాక్షేమములుగా తయారవడానికి కారణము ఈ ప్రొహిబిషన్ తప్ప ఇంకేమీ లేదని చెప్పగలను. వారు కూడ సామాన్యమానవులే. వారికి కూడ ఎన్నో బాంధవ్యాలుంటాయి. నూరు రూపాయలు తేలికగా లాగగలిగిన అవకాశాలు దానిలో కలుగుతున్నాయి. ఎవరైనా సారాయి డిపో పెట్టుకొంటే అటువంటివారి దగ్గర మామూలు తీసుకొంటారని మిత్రులు చెప్పారు. అటువంటి అవకాశాలను మనమే కల్పిస్తున్నాము. ఈ విధానమువల్ల చాల ఇబ్బందులు కలుగుతున్నవి. నీరా అంగళ్ళు కూడ ఉపయోగము లేవని, కొంతమంది మిత్రులు చెప్పారు. సభ్యులు express చేసిన అభిప్రాయాన్ని కేంద్ర ప్రభుత్వానికి చెప్పి కొంత సవరించిన బాగుంటుంది. ఈ నీరా అంగళ్ళు కూడ co-operative societies ద్వారా కాకుండా ప్రభుత్వానికి ఆదాయము వచ్చేలాగ, ప్రజలకు ఆచరణలో సౌకర్యము కలిగేలాగ చేయవలసినదిగా కోరుతున్నాను. Grow more food కు manuresను distribution చేయడములో జరుగు అన్యాయాలను చూడండి. నాలుగువేల టన్నుల మెన్యూరు మా జిల్లాలో సప్లయి అయిందనుకోండి. అదైనా సకాలములో సప్లయి కావడము లేదు. రోజులు మారిపోయి సకాలములో వర్షాలు ఎలా కురవడము లేదో, అలాగే ఈ manures కూడ సకాలములో సప్లయి కావడము లేదు. ఏటికి గుంటూరు జిల్లాలో demand ఎక్కువయింది. అయ్యా, 40 రూపాయల బస్తా 80 రూపాయలకు గుంటూరు తీసుకొనిపోయి అమ్మేరు. రైతులే cooperative society ల వద్ద రు. 40/-లకు కొని మధ్యవర్తికి రు. 60/-లకు అమ్మితే, అది రు. 80/-లకు గుంటూరు జిల్లాలో అమ్మకమయింది. ఎక్కడ ఉపయోగించినప్పటికి దీనివల్ల మధ్యవర్తులు లాభము పొందడానికి అవకాశములు కల్గిస్తున్నారు. ఇది ఎవరి పొరపాటువల్ల జరుగుతోంది? అగ్రికల్చరల్ డిపార్టుమెంటువారు పెర్మిట్లు ఇస్తున్నారు. ఈ భూమిపైన సాగుచేసే రైతుకు ఇంత ఎరువు కావలసి వుంటుందా లేదా అనే విచక్షణ లేకుండా పర్మిట్లు ఇవ్వడంవలన ఈ విధముగా జరుగుతున్నది. అగ్రికల్చర్ డిపార్టుమెంటులో డిమాన్‌స్ట్రేటర్స్, ఫీల్డుమన్ వగైరాలు వున్నారు. వారు పర్మిట్లు ఇచ్చునపుడు విచారించి ఇవ్వగలిగితే ఈ ఎరువులు సక్రమముగా ఉపయోగపడతవి. చిత్తూరు జిల్లాలో వర్షాలు పడిన తరువాత ఎరువుల కోసము రైతులు పడిన బాధ ఇంత అంత కాదు. ప్రక్కనున్న మద్రాసు రాష్ట్రము నుంచో మైసూరు నుంచో తెచ్చుకొని సాగు చేసుకోవలసి వచ్చింది. జిల్లా సమితులు, పరిషత్తుల ద్వారా వికేంద్రీకరణ బాగా జరిగింది. ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వానికి ఘనమైన గౌరవము దక్కింది. విస్తృత అధికారాలను ప్రజలకిచ్చి వికేంద్రీకరణ చేసిన గౌరవము మనకందరికీ దక్కింది. కాని ఈ విధానములో కొన్ని ఇబ్బందులున్నవి. ఒక భాగము [illegible] supervisory staff క్రిందనే [illegible]

ప్రతి శాఖకు ఒక extension officer వున్నాడు. అతనికి సరిగా పని వుండడము లేదు. ఏదో ఎక్కువ మందికి ఉద్యోగాలు కల్పిస్తే unemployment ను solve చేశారని ప్రజలు అనుకొంటున్నారు. 60 గ్రామాలకు ఒక ఆఫీసరును వేసినా అతనికి తగినంత పని వుండడము లేదు ప్రజల నుంచి తెచ్చిన డబ్బు దుర్వినియోగము అవుతోందా అనే అపోహవుంది. కాబట్టి రెండు బ్లాకులకు ఒక Extension Officer వున్నా, అతని పని ఏ మాత్రము కుంటుపడదని మనవి చేస్తున్నాను. గ్రామ సేవికల విషయము మన మిత్రులు ఆంథోని రెడ్డి గారు చెప్పారు. ఈ పసిబిడ్డలను అంటే అప్పుడే కాలేజీలో B.A., గాని M.A., లు గాని ప్యాసు అయినవారిని Social Welfare శాఖలో appoint చేసి Family Planning ను గురించి పల్లెలలో ప్రచారము చేయమంటున్నారు. "ఈ అమ్మాయికి గుర్తు గొర్తు ఏమీ తెలియదు. ఈమె వచ్చి మాకు చెప్పడం ఏమిటి" అని మా పెద్దవాళ్ళు అంటున్నారు. దీనిలో కొంత అర్థముందని నేను కూడ అనుకొంటున్నాను ఎందువల్ల అంటే అనుభవము ప్రధానము. అనుభవములో ఆమె గడించిన బాగోగులు చెపితే వినేవారు కూడ దానిని ఆమోదిస్తారు. కాబట్టి వారిని ప్రభుత్వము withdraw చేసి ఆంథోని రెడ్డి గారు చెప్పినట్లు teachers నుంచి తీసుకొని వేయడములో ఏమీ బాధ వుండదు. Teachers లో అనేక మంది పురుషులు, స్త్రీలు వున్నారు. కాబట్టి వారిని వేస్తారని ఆశిస్తున్నాను. ఈ సూచనలను అమలు చేయడానికి ప్రభుత్వము పూనుకొంటుందని ఆశిస్తూ ఈ అవకాశ మిచ్చినందుకు ధన్యవాదాలర్పిస్తూ విరమిస్తున్నాను.

శ్రీ డి కొండయ్య చౌదరి (కందుకూరు) :- అధ్యక్షా! మంత్రిగారు ప్రవేశ పెట్టిన బడ్జెటు శాస్త్రయుక్తంగానే వుంది. ఆర్థిక శాస్త్రదృష్ట్యా కొద్ది డెఫిషిట్ వున్న బడ్జెటు వున్నంతమాత్రంచేత అందులో వున్న విషయాలన్నీ శాస్త్రయుక్తంగా చాలా ఉత్తమమైనదని పెద్దలు చెబుతారు. కాని కేవలం out ward గా శాస్త్రయుక్తంగా వుండకపోయిన పక్షంలో నేతిబీర కాయలో నేయి మాదిరిగానే బడ్జెటు తయారవుతుందని నేను మనవి చేస్తున్నాను. ఈ మధ్య జవహర్ లాల్ నెహ్రూగారు ఒక ఉపన్యాసంలో fool అనే పదానికి నిర్వచనం ఇచ్చారు. తన అనుభవంనుండి తెలుసుకోలేనివాడు ఇతరుల అనుభవంనుండి కూడా తెలుసుకోలేని వాడు అందరి కంటె పెద్ద fool అని ఆయన నిర్వచించారు. నేను ఈ ప్రభుత్వాన్ని అట్లా నిందించటానికి ఒప్పుకోను కాని ఏ ఒక్క ప్రభుత్వ కార్యకలాపాలను— సిద్ధాంతాలపై గాని, కార్యక్రమాలపై గాని—ఆ definition ప్రకారం చూస్తే కొంత మన ప్రభుత్వానికి అవమానం కలుగ చేసినవారం అవుతామేమోనని నా భావం. ఉదాహరణకు అనేక విషయాల గురించే చెప్పవచ్చు. [illegible]లో మా ప్రభుత్వం అనుసరించిన విధానాలలో వారి అనుభవంనుండి

తెల్సుకోలేని, ఇతరుల అనుభవంనుండి కూడా తెల్సుకోలేని పరిస్థితులు వున్నాయి అయినా దానివల్ల ఈ ప్రభుత్వాన్ని foolish అనటానికి నాకు బాధగా వుంది. మద్యపాన నిషేధ విషయమే తీసికొంటే దీనిలో ప్రపంచంలో ఏ ఒక్క దేశమూ success కాలేదు. అది ఇతరుల యొక్క అనుభవం వాస్తవంగా ప్రతివారు— అటు కాంగ్రెసువారు కాని, ఇటు కమ్యూనిస్టులు కాని, ఇతర పార్టీలకు చెందిన వారు కాని – హృదయ పరిశోధన చేసుకొంటే మన అనుభవంలో మద్య నిషేధాన్ని అమలులో పెట్టటానికి వీలులేదు. అట్లా అమలు పెడితే ఇదివరకు త్రాగే వారికంటే ఇప్పుడు ఎక్కువ మంది త్రాగుటలేదు అనేది స్పష్టమౌతున్నది. అటువంటప్పుడు దానినే పట్టుకొని వూగులాడుతామంటే అది జవహర్ లాల్ నెహ్రూ గారి నిర్వచనానికి తోడ్పడుతుందేమోనని నేను భావిస్తున్నాను. అలాగే సహకార వ్యవసాయం విషయం చూస్తే ప్రపంచంలో ఏ ఒక్క దేశంలో కూడా, అభివృద్ధి చెందిన యూరప్ దేశాలలో, అనుభవజ్ఞులు, విజ్ఞానవంతులు, మేధావులుగల దేశాలలో కూడా వారి అనుభవంలో అది అమలుపరుస్తే సక్రమమైన అధిక ఉత్పత్తికి దోహదం కాజాలదు. దానివల్ల నష్టం తప్పితే లాభంలేదు అని ఆ దేశాల చరిత్ర రుజువు పరుస్తున్నది. అయినా దానినే పట్టుకొని మేము వూగులాడుతామంటే అది నెహ్రూ గారి నిర్వచనానికి తోడ్పడుతుందేమోనని నేను భావిస్తున్నాను. ఇప్పుడు దానిని ప్రయోగాత్మకంగా ఒక జిల్లాలో 500 ఎకరాలను పాడు చేయటానికి ఈ ప్రభుత్వం ప్రయత్నాలు చేస్తున్నదంటే ఇతరుల అనుభవాన్నుండి కూడా తెలుసుకోలేకుండా వుంది. ఇతర రాష్ట్రాలలో, అక్కడి సహకార క్షేత్రాలలో జరుగుతున్న అక్రమ పద్ధతులను, ఉత్పత్తి నిరోధక పద్ధతులను గమనించి అయినా వీటిని నేర్చుకోలేక పోతున్నారు. అంటే ఈ ప్రభుత్వం వారు foolish గానే –నెహ్రూ గారి నిర్వచన ప్రకారం–ప్రవర్తిస్తున్నారని చెప్పటానికి నేను వెనుకంజ వేయను.

ఇక, సోషలిస్టు తరహా సంఘం గురించి కొంత చెప్పవలసివుంది: మనది ప్రజాస్వామిక ప్రయోగంలో కొత్త దేశం. విజ్ఞానవంతులకు, మేధావులకు ఈ దేశంలో కొరత చాలావుంది. ఈ దేశంలో అందరూ విజ్ఞానవంతులు కారు. అందరూ చదువుకొన్నవారు కారు. ఇప్పుడిప్పుడే మనం ప్రజాస్వామిక ప్రాంగణంలో అడుగు పెడుతున్నాము. ఇటువంటి దేశంలో సామ్యవాదాన్ని అమలు జరిపితే సాంఘిక న్యాయం జరుగుతుందా? అనే విషయాన్ని మనం పరిపూర్ణంగా [illegible] ఎవరో ఏదో చేశారు. కాబట్టి మనం చేద్దాం అనుకోవటం [illegible] చూచి [illegible] పరిగెత్తినట్లుగా వుంటుంది కనుక ప్రభుత్వం [illegible] న్యాయం కాదని మనవి చేస్తున్నాను. సామ్యవాద తరహా [illegible] అమలు పెట్టాలంటే [illegible]

దశాబ్దాల నుండి అదే లక్ష్యంలో వుండి, స్థాపించబడినది. ఇంగ్లండు కార్మిక పక్షము దాని నాయకుడు శ్రీ గైట్‌స్కిల్ ఒక అభిప్రాయాన్ని వెలిబుచ్చారు. వారి పార్టీ కాన్స్టిట్యూషన్ సెక్షన్ 4 లో "యావత్తు ఉత్పత్తి సాధనాలు, యావత్తు పంపిణీ సాధనాలు, యావత్తు మారకపు సాధనాలు ప్రభుత్వ పరంలో వుండాలి" అనే సిద్ధాంతాన్ని మార్చివేస్తే తప్ప నేను ఈ పార్టీకి నాయకుడుగా వుండజాలను అని చెప్పారు. దానిని కాదన్నందుకు వారు మహా మేధావులు, అనేక దశాబ్దాల నుండి ప్రజాస్వామ్యానికి అలవాటుపడిన వారు అంత విజ్ఞానవంతులైన వారు, ఇంగ్లండులో మూడు సార్లు ఎన్నికలలో గుణపాఠం నేర్చుకొన్న తరువాత, ప్రజల మనస్థితి సామ్యవాదం పై మొగ్గు చూపటం లేదు అని తెల్సుకొన్న తరువాత, అనుభవ పూర్వకంగా గైట్‌స్కిల్ చెప్పిన మాటలను త్రోసివేసి అక్కడ వారు చేసిన తప్పుటడుగునే మనము వేస్తాం అని మంకుపట్టు పట్టుకొని వూగులాడటం న్యాయం కాదని నేను మనవిచేస్తున్నాను.

అది ఏ విధముగానూ మన దేశములో సఫలము కాజాలదు అని Gaitskill ఇంకా చెబుతూ మన పరమ లక్ష్యం సౌభాగ్యత్వం కాని, సోషలిజం కాదనే భావాన్ని వారు వెలిబుచ్చారు. ఆర్థికాభివృద్ధి సాధించటానికి వీలున్నంతవరకూ అంటే, వీలులేదని వారు ప్రత్యక్ష అనుభవమువల్ల తెలుసుకున్నారు. వారు "Socialism is only a means" అని అన్నారు. కాని అది పరమలక్ష్యం కాదు, గమ్యస్థానము కాదు అన్నారు. ఆర్థిక అభ్యున్నతి సామ్యవాదం ద్వారా సాధించటానికి వీలులేని పక్షములో వేరు మార్గములు అన్వేషించవలసియున్నది. అది అనుభవముల వల్ల ఋజువైన సందర్భములు ఉన్నవి. వానిని అన్వేషించకుండా ఉండుట న్యాయము కాదు; ధర్మము కాదు; ప్రజాస్వామ్యము కూడా కాదు. ఆ విధముగ చేయకపోవడము ప్రజల క్షేమము కొరకు కాదు అని గుర్తించాలి. ప్రజలకు క్షేమము కానటువంటి పద్ధతి ప్రభుత్వము అవలంబించడము న్యాయము కాదు.

శ్రీ కె. [illegible] — [illegible] పద్ధతి [illegible] అంటు న్నారు?

శ్రీ ఓ. [illegible] — [illegible] గురించి తెలుసుకోదలిస్తే, [illegible] నాటి భగవంత [illegible] సామ్యముగా, నవీన [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] కమ్యూనిజమునకు [illegible] పునాదిముగ నున్నది.

టెంపొరరీ ఛైర్మన్ (శ్రీమతి టి. లక్ష్మీకాంతమ్మ):- తరువాత వెళ్లి వారితో మీరు personal గా మాట్లాడండి.

శ్రీ శ్రీ. కొండయ్య చౌదరి :—అయితే, అనుభవములో ఏ ఏ సిద్ధాంతము ప్రకారము అయితే మనకు ఆర్థిక అభ్యున్నతి వస్తుందనుకుంటామో, అది కూడ మంచిమార్గమేనని ఆర్థిక నిపుణుడైన Gerhard అనే ఆయన వ్రాశారు. లేక పోతే కనీసము పశ్చిమ జర్మనీలాంటి దేశములోనో, England లో conservative ప్రభుత్వము అవలంబించిన విధానాలను అయినా చూస్తే తెలుస్తుంది. 26 కోట్ల కొరకు మన ప్రభుత్వము 6 వేల రూపాయలు ఖర్చు చేసిందని చెబుతున్నారు. ఈపాటి కొద్ది సంఖ్యగల కోట్లకు ఆరు వేలు ఖర్చు చేయగలిగిన ఈ ప్రభుత్వము మన P. W. D. మంత్రిగారినో, లేక యింకా ఎవరైనా మంచి తెలివిఅయినవారినో ఆ చోట్లకు పంపించి, అక్కడ ఆర్థిక అభ్యున్నతి ఏవిధముగ సంపాదించగలిగారో తెలుసుకుని వస్తే, మన దేశముకూడ అదే విధముగ బాగు పడుతుంది. ప్రభుత్వము ఆ మాత్రపు ఖర్చు భరించడములో నష్టము ఏమీలేదు— (Interruption) పండిత జవహర్ లాల్ నెహ్రూగారు ఒక నిర్వచనము చెప్పారు. ఎక్కడికైనా వెళ్లి అక్కడ పరిస్థితి తెలుసుకోలేనివారు, తమ అనుభవమును తెలియజెప్పలేనివారు ఉంటే, ఉపయోగము లేదని వారు అన్నారు. అందువల్ల నాకు ఉన్న ఈ కొద్ది అవకాశములో, నేను ఈ Socialism ను గురించి కొద్దిగానే చెప్పగలను. Socialism వల్ల ఉత్పత్తి తగ్గిపోతున్నది. దానివల్ల దేశములో ఆర్థిక సంపదకూడ తక్కువైపోతున్నదని, నేను మీకు మనవి చేస్తున్నాను. ఇది ఎట్లాగు అని అడిగితే నేను ఒక ఉదాహరణ చెప్పగలను. మద్యపానము ఎక్కువగ త్రాగినకొద్దీ నిషా ఎక్కువ అవుతుంది. దానివల్ల తనకు ఉన్న జాగ్రత శరీరమునుంచి వీడిపోతున్నది. అట్లాగే సోషలిజం ఎక్కువ అయిన కొద్దీ ఆర్థిక అభివృద్ధి కాని, వ్యక్తి స్వతంత్ర ఉద్దేశ్యము కాని, స్వాతంత్ర్యము గాని తగ్గిపోతుందని నేను మనవి చేస్తున్నాను. సోషలిజమ్, ఆర్థిక స్వాతంత్ర్య అభివృద్ధులు సమన్వయ పరచాలని ప్రయత్నిస్తే రెండు ఒకదానికొకటి incompatible గనుక [illegible] అవి రెండు ఒకేసారి సాధించటానికి వీలులేనటువంటివి అని మనవిచేస్తూ [illegible] తెలియజేస్తున్నాను.

[illegible]

డము మంచిది. ఆ విధముగ చేయకపోతే ఇలాంటివి ఎన్ని బడ్జెట్లు ప్రవేశపెట్టి
నను ఉపయోగము లేదు గౌ॥ సభ్యులు ఇచ్చిన సలహాలను పాటించి, ఆ ప్రకా
రము తయారుచేసిన బడ్జెటునే సరైన బడ్జెటు అని చెప్పవచ్చు. ఇప్పటికి నేను
సుమారు 9 సార్లు బడ్జెటును ప్రతిపాదించడము, దానిమీద చర్చ జరగడము
చూచాను విన్నాను— చర్చల సందర్భములో సభ్యులు ఇచ్చిన సలహాలు
పాటించి బడ్జెటును తయారుచేయడము మంచిదని నా అభిప్రాయము.

తరువాత నిరుద్యోగ సమస్యను గురించి సభ్యులు మాట్లాడారు. నిరుద్యో
గులు దేశములో ఎక్కువై పోతున్నారని అన్నారు. నా ఉద్దేశ్యములో సభ్యులు
చెప్పినంత తీవ్రముగ ఈ నిరుద్యోగ సమస్య లేనేలేదు: సభ్యులు అనుకున్నంత
మంది నిరుద్యోగులు కారు. ఒకచోట పనిచేస్తూ, ఇంకొకచోట హెచ్చు జీత
మునకు గాని, హెచ్చు prospects ఉంటాయని దరఖాస్తు పంపితే అది గూడ
లెక్కలోకి ఏ విధముగ రాగలదు ? ఈ విధముగ దరఖాస్తు చేసినవారి సంఖ్య
వల్ల ఈ సంఖ్య ఎక్కువగ ఉండవచ్చునే కాని, వాస్తవముగ నిరుద్యోగులు అను
కున్నంత మంది లేరు. ప్రభుత్వము నిరుద్యోగ సమస్యను పరిష్కరించటానికి
ప్రయత్నించడము లేదని సభ్యులు విమర్శించారు. అయితే పొలములో పంట
పండించేది ఉద్యోగము కాదంటారా? దానిని విడిచిపెట్టివచ్చి ఇక్కడ ఉద్యోగము
కావాలని అంటే, అతను నిరుద్యోగి క్రిందకు ఏవిధముగ రాగలడు? కాబట్టి సభ్యులు
ఈ నిరుద్యోగ సమస్యను గురించి చెప్పేదంతా ఒట్టి అపోహ లేనని చెప్పగలను.

తరువాత ధాన్యమునకు ధర పెరిగిపోతున్నదని చెబుతున్నారు. నా ఉద్దే
శ్యములో పూర్వకాలములో ఉండే పంటకన్న ఎక్కువ పంటనే పండిస్తున్నారు.
ప్రతిరైతు తన కుమాళ్ళకు, కుమార్తెలకు చదువులు చెప్పించటానికి ఎక్కువ
ఖర్చులు అవసరము గనుక ఆ ఖర్చులు భరించటానికి వీలుగా తనకు పండిన పంట
హెచ్చుధరలకు అమ్ముకుంటున్నందువల్ల, మార్కెటు పెరిగింది కాని, ధర ఎట్లా
పెరిగిందని నేను ప్రశ్న వేస్తున్నాను. అదేవిధముగ కూలివాడు కూడ ఎక్కువ
వేతనము అడుగుతున్నాడు పూర్వము ఒక కూలికి దినమునకు 8 పైసలు ఇచ్చే
వారు. పోలీసు కానిస్టేబుల్ జీతము 8 రూపాయలు వుండేది. అలాంటిది కూలి
వాడు రెండు, మూడు అడుగుతున్నాడు. పోలీసుకు 100 రూపాయలదాకా
వస్తున్నది. అట్లాగే ప్రభుత్వోద్యోగస్థులు హెచ్చుగా జీతాలు ఇవ్వమని అడుగు
తున్నారు. ఈ డబ్బు ప్రభుత్వము ఎక్కడినుంచి తేగలదు? రైతులమీద పన్నువేసి
వసూలుచేస్తే తప్ప, వీరికి అందరికీ జీతాలు ఏవిధముగ తెచ్చియిస్తుంది. రైతు
అనేవాడు కేవలము 'మూర్తి' స్వరూపము అనుకుంటున్నారు. అతను కూడ మాన
వుడే. ఆయన పండిస్తేగాని జనమునకు తిండి దొరకడము లేదు. అలాంటి ఆయన

మీద ఈ పన్నులభారము వేస్తే, ఎంత అని మ్రోయగలడు? రైతునుంచి డబ్బు వసూలు చేయాలంటే, అతనికి ప్రభుత్వము వ్యవసాయమునకు సౌకర్యములు చేస్తేగదా, పంటలు పండించి మనకు తినటానికి అందజేయగలడు? అతను కేవలము మూర్తి స్వరూపము, మనము పూజార్హము. ఆయనకు నైవేద్యము పెట్టి మనము భుజించుదామన్న ఉద్దేశ్యము మంచిదికాదు. రైతులకు ఎలాంటి సౌకర్యములు కలుగజేయకుండా అతనికి పండినదంతా శిస్తురూపములో ఇచ్చి వేయమనడము న్యాయముకాదు. ఎరువులు బస్తా ఒకటింటికి 80 రూపాయలు అమ్ముతున్నారు. వెనుకబడినవారు ముందుకు పోవాలని అంటున్నారు సరే ముందుకుపోయిన వారు వాళ్లకు డబ్బు ఉంటుంది కాబట్టి ముందుకే పోతూంటారు. అలాగైతే మధ్య రకపు వారి సంగతి ఏమిటి? ప్రభుత్వము పట్టించుకోదు. వాళ్లు వెనుకబడిపోవాలని అర్థమా? రైతు ఎంతకష్టపడి పండిస్తున్నాడో ఎవ్వరు కూడ అర్థము చేసుకున్నట్లు కన్పించదు. ధరలు పెరుగుతున్నాయంటే, ధరలు పంట పండించినా రైతు పెంచడములేదు ధరలు పెంచేది అధికలాభములకు అమ్ముకునేవారు, వర్తకులు, కమిషను ఏజంట్లు. ధరలు పెరగవలెనని నా అభిప్రాయము కాదు, సామాన్య ప్రజానీకము కొనుక్కోటానికి వీలు అయిన ధరలుగ ఉండాలనే నా నా అభిప్రాయము.

ప్రభుత్వంలో ఒక్కొక్క శాఖకు ఎంతెంత ఖర్చు చేసిందిన్నీ ఈ బడ్జెటులో తెలుపలేము - ఒక్కొక్క డిపార్టుమెంటు క్రింద ఎంత డబ్బు అయినదో, అందులో ఏమైనా మిగులు చూపించటానికి అవకాశములు ఉన్నవా అనేది తెలియజేయాలని అంటున్నాను.

ఈనాడు రాష్ట్రములో జిల్లా పరిషత్తులని, బ్లాకు సమితులని ఏర్పాటు చేశారు. ఈ సమితులు సవతులు పోరాటములులాగ పోట్లాడుకుంటున్నారు. అధికారముల కొరకు పోట్లాడుకుంటున్నారు. మాకు అధికారము ఉన్నదంటే, మాకు ఉన్నదని పోట్లాడుకుంటున్నారు. దీనివల్ల పని ఆగిపోయే పరిస్థితి ఉన్నది. గనుక, ప్రభుత్వము వెంటనే పరిషత్తుల విషయములును, సమితుల విషయములును అధికార్లకు, చైర్మన్లకు, ప్రెసిడెంట్లకు ఏ ఏ అధికారాలు ఉన్నవో వెంటనే నిర్వచించవలసిందిగా కోరుతున్నాను. ఈ పోట్లాటలవల్ల గ్రామాలలో శాంతి పోయినట్లున్నది. జిల్లా పరిషత్తులు ఏర్పడినప్పటి నుంచి, టీచర్లకు జీతాలు ఇవ్వడము లేదు. మా జిల్లా విషయము చెబుతున్నాను. Pay Bill జిల్లా పరిషత్తు చైర్మను సంతకము కావలెనా, లేక కలెక్టరు సంతకము కావలెనా అనే దానిమీద తగాదా వచ్చి, ఇప్పటికి రెండు నెలలుగా వాళ్లకు జీతాలు ఇవ్వలేదు. కాబట్టి ఈలాంటి ఇబ్బందులు రాకుండా ప్రభుత్వము వారి వారి అధికారాలు ఏమిటో వెంటనే నిర్వచించాలని కోరుతున్నాను. మాకు కడం ప్రాజెక్టు అనేది కట్టించుతూ ఉండగా మధ్యకాలములో పడిపోయింది. ఇప్పుడు అక్కడ pumping system పెట్టారు. అధ్యక్షులవారు టైము అయిందంటున్నారు గనుక, ఇంతటితో సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

شری رنگناتھ راؤ (عادل آباد) - مسٹر اسپیکر سر - تین دن سے بجٹ کے سلسلہ میں بہت سے آنریبل ممبرس نے اپنے وچار پرگٹ کئے ہیں - آنریبل ممبرس ہر سال اچھی اچھی سوچنائیں پیش کرتے ہیں اور ہم دیکھ رہے ہیں کہ ہمارے بجٹ میں بھی ہر سال کچھ کروڑ روپیہ کا اضافہ ہوتا ہے اس نقطہ نظر سے دیکھا جائے تو ہمارا بجٹ بہت اچھا ہے لیکن اس نقطۂ نظر سے دیکھا جائے کہ ہم اس میں سے کتنا نیشنل بلڈنگ ورکس پر خرچ کر رہے ہیں - ہماری نیشنل ولفیر کتنی بڑھی ہے اور ہمارا اسٹانڈرڈ آف لیونگ کتنا اونچا ہوا ہے تو میں سمجھتا ہوں کہ ہماری ترقی کچھ زیادہ نہیں ہے جو پالیسی سماج وادی اور سماج رچنا کی ہے اس نقطۂ نظر سے فرسٹ اور سکنڈ فائیو ایر پلان میں کروڑوں روپیہ خرچ کرنے کے باوجود بھی جتنا اضافہ اور ترقی ہونی چاہیئے نہیں ہوئی ہے تو نہیں افسوس اور اچنبا ہوتا ہے اور سوال یہ پیدا ہوتا ہے - کہ کیا ہم اس طریقہ سے سوشلسٹ پیٹرن آف سوسائٹی کے مقصد کو حاصل کر سکتے ہیں - پھر اس کے بعد ہم جو تھرڈ فائیو ایر پلان پر تین سو پچاس کروڑ روپے خرچ کرنے والے ہیں - اس سے ہمیں کیا فائدہ ہوگا - اس سے ہماری نیشنل ولتھ کتنی بڑھے گی - اس کے علاوہ اگر ہم اپنے پلانس کا اور ان کے نتائج کا مقابلہ ویسٹرن کنٹریز (Western Countries) سے کریں تو پتہ چلتا ہے کہ ہم کہاں ہیں - اور ہماری ترقی کا کیا حال ہے اس ضمن میں ۶۰-۱۹۵۹ء کے بجٹ کے موقع پر بھی میں نے چند سوچنائیں پیش کی تھیں - جن پر میں آج دوبارہ توجہ دلانا چاہتا ہوں -

لینڈ ریفارمس کے سلسلہ میں مجھے یہ کہنا ہے کہ آج ہماری آرتھک پرستھتی کو دیکھنے کے بعد یہ غور کرنا پڑتا ہے - کہ

ہمارے پاس اگرین ریفارمس (Agrarian reforms)
یا لینڈ ریفارمس (Land reform) کس ڈھنگ
سے کئے جا رہے ہیں۔ اور اس کا کیا اثر ہو رہا ہے۔ آج
کانگریس پارٹی ان پاور ہونے کے باوجود اور ہمارے بار بار
اصرار کرنے کے باوجود اس کا کیا نتیجہ نکل رہا ہے۔ آج ہمارے
پاس کیوں ایسے مسائل ہیں۔ آج کیوں ہمارے پاس لینڈ
ریفارمس کا مسئلہ جوں کا توں ہے۔ اریگیشن پرابلم ہے۔
لیبر پرابلم ہے۔ ان ایمپلائمنٹ ہے۔ یہ مسائل کیوں حل نہیں
کئے جا رہے ہیں۔ میں سمجھتا ہوں کہ اس کی ایک وجہ تو یہ ہے
کہ بجٹ میں اماونٹ تو سینکشن کیا جاتا ہے۔ لیکن اس کے باوجود
بھی اس کو نظر انداز کیا جاتا ہے۔ مثال کے طور پر عادل آباد
ڈسٹرکٹ میں اریگیشن کا مسئلہ ہے۔ میں اس پر روشنی
ڈالنا چاہتا ہوں۔ جہاں تک مجھے معلوم ہے۔ آندھرا
میں اریگیٹیڈ ایریاز (Irrigated area)
۳۳ پرسنٹ ہے اور تلنگانہ میں ۲۰ پرسنٹ ہے۔ عادل آباد
کے تعلق سے گورنمنٹ کا یہ خیال تھا کہ وہاں پوچم پہاڑ
پراجکٹ ہے۔ کدم پراجکٹ ہے۔ اور دوسرے
پراجکٹس ہیں۔ سنجیوا ریڈی صاحب نے اس کا افتتاح
کیا۔ کنسلٹیشن کمیٹی بنائی گئی۔ ہم نے اس میں اپنی رائے کا
اظہار کیا اور ۱۹۵۸-۵۹ع اور ۱۹۵۹-۶۰ع
میں کچھ اماونٹس سینکشن ہونے کے باوجود بھی اس کو
نظر انداز کیا جا رہا ہے۔ اسی طرح سودنا پراجکٹ کے
لئے اسٹیمیٹڈ اماونٹ ۹۳ لاکھ ہے۔ اس پراجکٹ کے

تحت ۰ ہزار ایکڑ ایریا کا کلٹیویشن ہو سکتا ہے۔ فرسٹ فائیو ایر پلان میں اس کا پروویژن بن گیا تھا۔ سروے ہو چکا تھا۔ سکنڈ فائیو ایر پلان میں اس کو پورا کرنا چاہیئے تھا۔ لیکن سکنڈ فائیو ایر پلان کے چار سال ختم ہونے کے بعد بھی جب کہ پانچواں سال شروع ہونے والا ہے وہاں پھر بھی کچھ نہیں ہوا۔ بتایئے کہ ۴۹ لاکھ میں سے گورنمنٹ نے اب تک کتنا خرچ کیا۔ اس پر غور کیجئے۔ اس کے ساتھ مجھے گورنمنٹ سے یہ بھی پوچھنا ہے کہ کڈم پراجکٹ کے ٹوٹ جانے کے کیا وجوہات ہیں۔ اس پر ساڑھے چار کروڑ روپیے خرچ کرنے کے باوجود پھر یہ کیوں ٹوٹا ہے۔ اس کی تحقیقات کے لئے ایک خاص کمیٹی بنائی گئی تھی۔ اس کی رپورٹ عوام کے سامنے کیوں نہیں آرہی ہے۔ اس کو نظر انداز کیا جا رہا ہے۔

اس کے علاوہ دوسری بہت سی چیزیں ہیں۔ الکٹرسٹی ہے۔ فوڈ پرابلم ہے اور دیگر کئی مسائل ہیں ان کو حل کرنے کے لئے گورنمنٹ کیا کر رہی ہے۔ فرٹلائزر پر بھی خرچ کرنا چاہیئے۔ اس نقطۂ نظر سے ہمیں دوسری چیزوں کو بھی دیکھنا چاہیئے۔ عادل آباد ڈسٹرکٹ اور اس کے اطراف کا ایریا (ٹرائبل ایریا Tribal area) ہے۔ حلقہ اوٹنور۔ بوتھ۔ آصف آباد۔ سرپور وغیرہ روڈس اور کمیونکیشن کے لحاظ سے بیک ورڈ

علاقے ہیں۔ ہم نے بارہا اپنی تقریروں میں اس کا اظہار کیا ہے۔ ان علاقوں میں روڈس بننے کی ضرورت ہے اوٹنور۔ آصف آباد۔ روڈ کے لئے ۸ سال سے رقم سینکشن کرنے کے باوجود وہ روڈ کمپلیٹ نہیں ہو رہی ہے۔ اس کو ادھورا چھوڑ دیا گیا ہے۔ حالانکہ بجٹ میں اس کے لئے ( ) لاکھ روپے رکھے گئے ہیں۔ منظوری تو دیدی گئی ہے۔ لیکن اس کو عمل میں نہیں لایا جارہا ہے۔ اوٹنور، کولیرو روڈ کے متعلق فرسٹ فائیو ایر پلان میں منظوری دی گئی تھی لیکن اس کو عمل میں نہیں لایا گیا۔ صرف بجٹ میں رقم سینکشن کرنے سے فائدہ نہیں ہے۔ بلکہ اس کا امپلیمنٹیشن بھی ہونا چاہیئے میں سمجھتا ہوں کہ منسٹر صاحب یا دوسرے بڑے لوگ جہاں پر خواہش کرتے ہیں وہاں پر پرووائڈڈ اماؤنٹ (provided amount) کو ٹرانسفر (transfer) کر دیا جاتا ہے۔ حالانکہ ایسا نہیں ہونا چاہیئے بلکہ حالات کے لحاظ سے جہاں زیادہ ضرورت ہو وہاں پہلے خرچ کرنا چاہیئے۔ اتنا کہتے ہوئے میں اپنی تقریر ختم کرتا ہوں۔

Mr. Speaker: The House will now adjourn and meet again at 8.30 A. M. on Monday the 29th February 1960.

The House then adjourned till Half past Eight of the Clock on Monday, the 29th February, 1960.